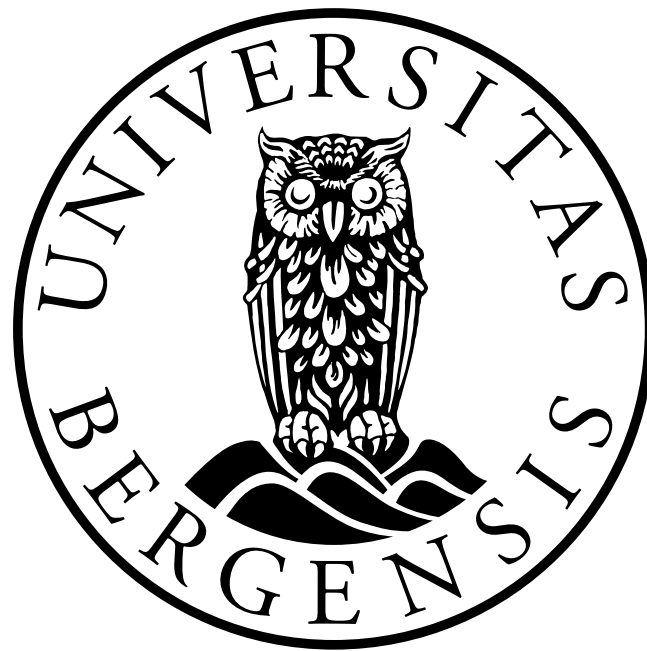

Relasjonsbyggende prosesser i norske barnevernsinstitusjoner

Mariann Vevatne Kristiansen

Masteroppgave

Master i barnevern

Det psykologiske fakultet, Hemil-senteret

4. semester, 2020

Forord

Det foregående året har jeg spesialisert meg på betydningen av omsorg og anerkjennelse i relasjonsbyggende prosesser. Jeg har utviklet meg faglig, og lært mye om meg selv gjennom prosessen med å skrive denne masteroppgaven. Som flere masterstudenter har sagt før meg, så har dette året vært både oppløftende, spennende og lærerikt. Samtidig har dette året tidvis vært preget av frustrerende perioder der jeg har opplevd utilstrekkelighet.

Jeg har hatt mange gode støttespillere i løpet av det siste året, som har vært alfa og omega for muligheten til å ferdigstille masteroppgaven. Først og fremst vil jeg takke mine intervju kandidater for at de deltok i dette forskningsprosjektet. Jeg kunne ikke gjennomført prosjektet om det ikke var for dem. Jeg har også fått god hjelp av veiledere og biveiledere fra universitetet. Jeg er omringet av mange gode venner og familie som har støttet meg både faglig og personlig. En stor takk går også til min samboer som har gjort alt i sin makt for å støtte, hjelpe, trøste og glede meg når disse behovene har dukket opp.

Innholdsfortegnelse

1 INNLEDNING	4
1.1.2 Norske barnevernsinstitusjoner.....	6
1.1.3 Medleverturnus som arbeidstidsordning.....	6
2 FORSKNINGSGJENNOMGANG	7
2.1 INTERNASJONAL FORSKNING FRA BARNEVERN SINSTITUSJONER	7
2.2 FORSKNING I NORSKE BARNEVERN SINSTITUSJONER	9
3 TEORETISK RAMMEVERK	12
3.1 MILJØTERAPI OG MILJØTERAPEUTENS PERSONLIGE PROFESJONELLE EGENSKAPER	12
3.2 OM Å SKAPE GODE RELASJONER.....	13
3.3 PROFESJONELL OMSORG.....	13
3.4 ANERKJENNELSE	14
4 METODE OG GJENNOMFØRING	15
4.1 KVALITATIV FORSKNINGSMETODE	15
4.2 DATAINNSAMLING	15
4.3 ETISKE BETRAKTNINGER.....	16
4.5 INTERVJUPROSESSEN.....	17
4.6 REFLEKSIVITET	18
4.7 ANALYSE.....	19
4.8 ANALYSEMETODE	19
4.9 FREMGANGSMÅTE.....	19
4.10 KVALITET I KVALITATIV FORSKNINGEN	21
4.10.1 Pålitelighet.....	21
4.10.2 Troverdighet.....	21
4.10.3 Overførbarhet.....	22
4.10.4 Bekreftbarhet.....	22
5 AVSLUTNING	23
7 LITTERATURLISTE	24
8 VEDLEGG	30
VEDLEGG 1: ARTIKKEL	30
VEDLEGG 2: RETNINGSLINJER FOR MASTER I BARNEVERN	57
VEDLEGG 3: FORFATTERVEILEDNING FRA TIDSSKRIFTET NORGES BARNEVERN	69
VEDLEGG 4: TILLATELSE FRA NSD.....	74
VEDLEGG 5: INFORMASJONSSKRIV	76
VEDLEGG 6: SAMTYKKEERKLÆRING	80
VEDLEGG 7: INTERVJUGUIDE.....	81

1 Innledning

Jeg har valgt å skrive masteroppgaven som artikkel med tilhørende kappetekst, slik retningslinjene for masteroppgaven i barnevern (vedlegg 2) legger til rette for. Artikkelen (Vedlegg 1) er på 6933 ord, og er skrevet med tanke på publisering i Tidsskriftet Norges Barnevern. Av den grunn følger artikkelen forfatterveiledningen for dette tidsskriftet (Vedlegg 3). Ifølge retningslinjene for masteroppgaven i barnevern, skal en masteroppgave skrevet i artikkelform leveres sammen med en såkalt kappetekst eller innledning, slik som følgende tekst.

Artikkelen (Vedlegg 1) beskriver både forskningsstatus, teorier og metodiske valg, men har hovedfokus på å formidle forskningens funn med påfølgende diskusjon. Følgende kappetekst vil av den grunn vie større oppmerksomhet til det teoretiske rammeverket som er lagt til grunn. Her fokuseres det på teorier om omsorg, relasjoner og anerkjennelse. En presentasjon av forskningsstatus vil også være relevant for å vise til mitt eget forskningsprosjekts betydning innenfor barnevernsfeltet. Kappeteksten vil også gi en grundigere beskrivelse av metodiske og analytiske valg og fremgangsmåter, samt kvalitetssikrende kriterier.

Denne masteroppgaven bygger på en kvalitativ forskningstradisjon, og har som mål å utforske hvordan enkeltindivider oppfatter sin livsverden. Dette krever en forskningsprosess der en går i dybden av et fenomen for å beskrive opplevelser og erfaringer fra noen andres perspektiv (Krumsvik, 2014, s. 15; 21). Kunnskap blir forstått fra et sosialkonstruktivistisk perspektiv, der sosiale prosesser har betydning for hva som anses som gyldig kunnskap (Thagaard, 2013, s. 43). Dette innebærer at forskningskunnskapen som presenteres i denne masteroppgaven er et resultat av relasjonen mellom forsker og de som er blitt studert. Forskningen er inspirert av et fenomenologisk/hermeneutisk vitenskapssyn, som innebærer å utforske mennesker og deres opplevelser og forståelser av et fenomen. Forskningen søker å forstå og belyse meningen med et fenomen ved å se verden fra andre menneskers perspektiv (Johannessen, Tuft & Christoffersen, 2010, s. 82).

Denne masteroppgaven har ervervet kunnskap gjennom syv semi-strukturerte intervjuer med miljøarbeidere og miljøterapeuter som jobber i norske barnevernsinstitusjoner. Intervjukandidatene vil heretter gå under betegnelsen miljøterapeuter, fordi de fleste var

ansatt som sådan. Masteroppgaven omhandler miljøterapeutenes subjektive opplevelser og erfaringer med arbeidet sitt. Det har vært fokus på hva de mener er viktig for tilrettelegging av gode relasjonsbyggende prosesser med ungdommene som bor i institusjonene.

Miljøterapeutene jobber tett på ungdommene som bor i norske barnevernsinstitusjoner. Det er viktig at relasjonene mellom partene oppleves trygge, stabile og omsorgsfulle. Grunnen til dette er at miljøterapeutene opptrer som omsorgspersoner for ungdommene mens de er institusjonalisert (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 360; Halvorsen, 2006, s. 66). Som mennesker vokser vi i samspill med hverandre (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017). En god relasjon mellom partene i en barnevernsinstitusjon kan ha stor betydning for trivsels- og utviklingsmuligheter. For å sikre ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner trygghet, omsorg og stabilitet, er det faglig interessant og samfunnsmessig viktig å øke kunnskapsnivået om hvordan miljøterapeuter kan eller bør inngå i relasjoner med utsatte ungdommer. Det er også interessant å undersøke hvorvidt fysisk tilstedeværelse over tid kan støtte relasjonsarbeidet mellom miljøterapeutene og ungdommene. Denne masteroppgaven forsøker å undersøke dette ved å utforske følgende problemstilling:

«Hva betyr medleverturnus når det skal tilrettelegges for gode relasjonsbyggende prosesser i barnevernsinstitusjoner, og hvilke egenskaper mener miljøterapeuter er viktig å inneha for å skape gode relasjoner med ungdommene?»

Formålet med masteroppgaven er å bidra med forskning om hva miljøterapeuter mener er viktig for å bygge gode relasjoner med ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner. Dette kan senere ha implikasjoner for mer bevissthet og styrket kvalitet rundt relasjonsbyggende prosesser i institusjonene. Denne masteroppgaven kan bidra til kunnskap om hvordan miljøterapeuter kan sikre barn og unge som bor i norske barnevernsinstitusjoner den støtten de har behov for i deres livssituasjon (Skau, 2013, s. 43). Det er samfunnsmessig interessant og faglig viktig å utforske problemstillingen over, fordi det i dag er mange barn og unge som vokser opp uten tilstrekkelig omsorg. Disse barna og ungdommene skal sikres nødvendig omsorg (FNs barnekonvensjon, 2003).

1.1 Bakgrunnsforståelse

1.1.2 Norske barnevernsinstitusjoner

Per 2018 huset norske barnevernsinstitusjoner 995 barn og unge som av ulike grunner ikke kunne bo hjemme hos sine foreldre (Statistisk Sentralbyrå). Det er kommunene som avgjør om et barn eller en ungdom skal plasseres i barnevernsinstitusjon (Bufdir, 2020).

Intervjukandidatene som har bidratt i mitt forskningsprosjekt jobbet i institusjoner der ungdommene hovedsakelig var plassert fra kommunene etter § 4-24 og 4-26. Dette betyr at ungdommene er plassert ved institusjonene på grunnlag av eget samtykke eller under tvang. Ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner har gjerne sammensatte utfordringer, og har behov for institusjonsansatte med gode relasjons- og omsorgskompetanser. Med denne masteroppgaven ønskes det derfor å undersøke hvilke egenskaper ved miljøterapeutene som kan tilrettelegge for omsorgsfulle og trygge relasjonsbyggende prosesser.

1.1.3 Medleverturnus som arbeidstidsordning

Medleverturnus som arbeidstidsordning er en organisasjonsstruktur som legger til rette for kontinuerlig arbeid over tid på arbeidsplassen (Moland & Bråthen, 2012, s. 26; Munthe-Kaas, Hammerstrøm, Kurtze & Nordlund, 2013; Olberg & Pettersen, 2015). Formålet med kontinuerlig arbeid over tid i norske barnevernsinstitusjoner er at kontinuitet og stabilitet i nær voksenkontakt ses som sentralt for omsorgsutøvelsen for barn og ungdom som er tilknyttet barnevernet (Olberg, 2010, s. 21; Skotland, 2010; 2012). I 2005 utarbeidet arbeids- og sosialdepartementet en midlertidig forskrift for medleverordninger i private og offentlige barnevernsinstitusjoner (Forskrift om medleverordninger mv., 2005, §10-12). Formålet med forskriften var å ivareta institusjonenes ansvar for omsorgs- og behandlingsoppgaver for personer med rus- eller atferdsproblemer (Forskrift om medleverordninger mv., 2005, §10-12). Alle intervjukandidatene som deltok i min forskningsstudie jobbet i ulike former for medleverturnus. Noen jobbet 14 dager i strekk med 14 dager påfølgende fri. Andre jobbet tre dager på jobb, med påfølgende syv dager fri, fire dager på jobb, påfølgende syv dager fri (3-7-4-7-turnus). Det var faglig interessant å undersøke om medleverturnusen hadde betydning for det relasjonsbyggende arbeidet i barnevernsinstitusjonene. Derfor ble dette et viktig fokus i denne masteroppgaven.

2 Forskningsgjennomgang

De seneste årene har interessen for kunnskaps- og kompetanseutvikling innenfor barnevernsinstitusjoner økt. I dag finner vi en del forskning som fokuserer på forskjellige aspekter ved norske barnevernsinstitusjoner. Det er et stort spenn i forskningen, og fokuset varierer fra forskning på barn og unges opplevelser av sin livssituasjon i barnevernsinstitusjon (Ulset & Tjelflaat, 2013) til studier om innholdet i institusjonsplaner (Sommerfeldt, 2019). I dette kapitlet vil det fokuseres på forskningslitteratur som er nærliggende mitt eget forskningsområde, i tillegg til forskningslitteratur som retter seg eksplisitt mot forskjellige relasjonelle prosesser i barnevernsinstitusjoner. Denne gjennomgangen er aktuell å vise til her, nettopp for å synliggjøre en del av forskningen som i dag er tilgjengelig om barnevernsinstitusjoner.

2.1 Internasjonal forskning fra barnevernsinstitusjoner

Internasjonalt foreligger det lite eksplisitt forskning innenfor omsorgsutøvelse og relasjonsbyggende prosesser i barnevernsinstitusjoner. Dette kan være utfordrende med tanke på omsorgskvaliteten som gis ungdommer som bor i institusjonene. Gjennom et litteratursøk finner vi blant annet en del forskning som handler om ansatte i barnevernets første- og andrelinje og hvordan arbeidet deres forårsaker stress, utbrenthet eller strategier for å takle eller bli værende i jobben (Burns, 2011; Lee, Forster & Rehner, 2010; Lizano & Mor Barak, 2015; Salloum, Kondrat, Johnco & Olson, 2015). Det er også økende interesse for forskning omkring barnevernsarbeidere og hvordan de jobber for og med immigranter eller etniske minoriteter (Kriz & Skivenes, 2011; Kriz & Skivenes, 2012; Moss & Wildman, 2017). Maktbruk og maktmisbruk i barnevernet og barnevernets institusjoner studeres av flere forskere, der de blant annet ser på hvordan barnevernsarbeidere utøver makt overfor sine klienter (Gladstone, Fitzgerald & Brown, 2013; Kikulwe, 2016). Det er utfordrende å finne internasjonal forskning som sier noe direkte om barnevernsarbeideren i barnevernsinstitusjoner og hvordan de jobber med omsorg og relasjonsbygging. Slik kunnskap vil være viktig for å best mulig legge til rette for behovene til de involverte partene. Vi finner likevel noen publikasjoner som er av interesse her, og som kan være med å nyansere tematikken.

En publikasjon som er relevant for å belyse denne masteroppgavens tematikk er Bambas (2010) litteraturgjennomgang som inkluderte to studier. En studie inneholdt intervjuer der åtte barnevernsarbeidere, ni barnevernsbarn og tolv lærere deltok. Studien fokuserte på voksnes mål for å støtte institusjonaliserte og mishandlede barns utvikling. Den andre studien som ble inkludert i litteraturgjennomgangen bestod av individuelle- og gruppeintervjuer der 18 barnevernsarbeidere og ni barn deltok. Denne studien undersøkte perspektiver og erfaringer med misbrukte barn. Litteraturgjennomgangene viste at den japanske familiekulturen stod sterkt i landets barnevernsinstitusjoner. Barnevernsarbeiderne jobbet stadig for at barna skulle oppleve trygghet, toleranse og tilhørighet. Dette skulle sikres gjennom positive sosio-emosjonelle samspillprosesser. Barnevernsarbeiderne forpliktet seg emosjonelt i barna for å støtte utvikling og styrke relasjonen mellom barna og seg selv. Slik var det mulig for barna å oppleve omsorg og forståelse. Bambas (2010) studie aktualiserer denne masteroppgavens forskningsområde, fordi den fokuserer på hvilke egenskaper ved barnevernsarbeiderne som er viktige å ha i møte med barna, for å best mulig kunne støtte barna i deres situasjon.

En annen publikasjon som kan være med å belyse barnevernsarbeideres profesjonelle egenskaper er en kvalitativ studie gjennomført i Canada. De Boer & Coady (2006) baserer seg på forskning som har etablert at gode hjelpende relasjoner ofte karakteriseres med gjensidig respekt, aksept, tillit, varme, forståelse og samarbeid. Forskernes formål var å utforske gode, hjelpende relasjoner mellom barnevernsarbeiderne og deres klienter i barnevernstjenesten. Seks dyader av barnevernsarbeidere og klienter ble intervjuet individuelt og i grupper. Et viktig formål med studien var å finne ut hvordan barnevernsarbeiderne bidro for å skape gode, hjelpende relasjoner med sine klienter. Forskerne identifiserte to hovedtemaer fra analysen. Det første temaet handlet om barnevernsarbeidere som var varme, lyttende og tilstedeværende, og som anvendte makten de hadde rettferdig. Det andre temaet som ble identifisert var barnevernsarbeidernes humanistiske holdning og væremåte, som utfordret den tradisjonelle profesjonelle væremåten. Denne forskningsartikkelen har ikke fokus på barnevernsinstitusjoner, men synliggjør barnevernsarbeideres personlige profesjonelle egenskaper. Sistnevnte er fokuset jeg har i denne masteroppgaven, og De Boer & Coadys (2006) studie underbygger mine forskningsfunn.

2.2 Forskning i norske barnevernsinstitusjoner

Sommerfeldt (2019) viser interesse for fagfeltet gjennom en vitenskapelig publikasjon, som omhandler samtidens bestemmelser av kvaliteter ved relasjonen mellom barn og voksne i norske barnevernsinstitusjoner. Gjennom datamateriale fra nåtidige institusjonsplaner ved tre ulike barnevernsinstitusjoner har Sommerfeldt (2019) blant annet sett på kjernebegreper som miljøterapi, omsorg, anerkjennelse og medvirkning. Disse begrepene beskriver hvordan ansatte i norske barnevernsinstitusjoner skal eller kan håndtere barna. Hun har analysert dataene sine med inspirasjon fra Foucaults genealogiske analyse, som innebærer å undersøke nåtidens praksiser i et historisk perspektiv. Sommerfeldt (2019) finner en profesjonell utvetydighet mellom å se på barnet som et autonomt, kompetent menneske med tydelige rettigheter på den ene siden, og barnet som skadet og sårbart med behov for profesjonell støtte og behandling på den andre siden. Barnets posisjonering ses i tråd med de ansattes rammer knyttet til nåtidige forskrifter, politiske føringer og faglige perspektiv. Artikkelen avsluttes med å vise til at fortidens og dagens institusjonsplaner viser kontinuitet i form av begrepsbruk. Planene viser også til diskontinuitet i form av nye begreper som er kommet til, samt en sterkere statlig mål- og planstyring. Sommerfeldts (2019) forskning kan relateres til forskningen gjennomført i denne masteroppgaven, gjennom fokuset hun har på betydningen av omsorg og anerkjennelse for ungdommers velvære.

Reime (2017) har gjennomført en studie basert på individuelle intervjuer samt fokusgruppeintervjuer med 21 ansatte som arbeider i seks forskjellige barnevernsinstitusjoner. Formålet med studien var å få en dypere innsikt i de ansattes forståelser og praksiser knyttet til tvangsbruk og ivaretagelse av barns rettigheter ved institusjonsplassering. Hun fant to konkurrerende diskurser der de ansatte på den ene siden beskriver barnet som kompetent, autonomt og som rettighetsbærere. På den andre siden beskrives barnet som uansvarlig, umodent, og ute av stand til å vite hva som er best for dem selv. Diskursen om barnet som uansvarlig er mest fremtredende i de ansattes fortellinger fra egen praksis, og legitimeres i barnas felles utfordringer. Selv om Reime (2017) ikke fokuserer direkte på de ansattes personlige profesjonelle egenskaper, belyser forskningsartikkelen hennes hvilke holdninger de ansatte har til barna i institusjonene. Egenskaper ved miljøterapeuter er knyttet til deres holdninger, og Reimes (2017) forskning belyser dette fra et annet perspektiv.

På bakgrunn av lite forskningsbasert kunnskap på følgende tema, har Ulset (2016) undersøkt hvilke vennerfaringer ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner har. Formålet

med studien var å få dypere innsikt i og forståelse av ungdommenes venneperspektiver. Hvilken betydning venner har, samt hvordan disse ungdommene går frem for å finne venner, var også et formål. Artikkelen viser til dilemmaer og utfordringer ungdommene står i når de skal søke jevnaldrende vennskap. Disse utfordringene er gjerne knyttet til ungdommenes opplevelsesverden. Ulset (2016) gjennomførte individuelle intervjuer med 10 ungdommer ved 5 ulike barnevernsinstitusjoner. Underveis i den tematiske analyseprosessen fant hun at vennskap ble betegnet som veldig viktig, samtidig som ungdommene gjerne var reservert med hensyn til å etablere nye vennerelasjoner. Ulset (2016) presenterer fire områder identifisert i analysen. Vennskapsbetraktninger sier noe om hva ungdommene mener ligger i det å være en venn. Her er nøkkelordene ærlighet, tillit, gjensidighet og respekt. Ungdommens oppbrudd og flyttinger i oppveksten, å bo og høre til i en barnevernsinstitusjon og innpass i og befatning med skolen, var av betydning for om ungdommene så det hensiktsmessig å inngå i vennerelasjoner. Ungdommenes evner til å bygge relasjoner med jevnaldrende kan til en viss grad overføres til deres evne til å bygge relasjoner med miljøterapeutene som jobber i barnevernsinstitusjonene. Dette er et viktig aspekt ved forskningen som denne masteroppgaven bygger på. Det vil være betydningsfullt for miljøterapeutene å vite hva som er viktig for ungdommene i en relasjonsbyggende prosess.

Ulset og Tjelflaat (2013) gjennomførte i 2011 en kvalitativ studie i tre norske barnevernsinstitusjoner. Informantene bestod av 11 ungdommer i alderen 16-17 år. Fire av informantene var gutter mens de resterende syv var jenter. To av ungdommene var plassert på akuttinstitusjon, og 9 av ungdommene plasserte etter omsorgs- og atferds-paragrafer i langtidsinstitusjoner. Ungdommene var plassert på frivillig grunnlag eller under tvang. Bakgrunnen for studien var manglende forskning på temaet om tvangsbruk overfor ungdom som bor i barnevernsinstitusjoner. Formålet med studien var å øke kunnskapen om ungdommers opplevelser med tvangsbruk, hvordan ungdommene forstod tvang og hvordan slike tiltak opplevdes. Det var også fokus på om institusjonen kunne kalles et hjem, samt hvilken betydning tvangsbruk hadde for denne betegnelsen på institusjonen. Ungdommene forstod tvang som tapt bevegelsesfrihet, å bli lagt i bakken og holdt nede, innelåst på et rom, bli fratatt eiendeler, bli utsatt for fysisk makt og vold og bli flyttet til et annet sted. Ungdommene kunne fortelle hvordan bruken av tvang kunne være skremmende i starten, men som med tiden ble en normaltstand. Videre forteller ungdommene om sine oppfatninger av hva et hjem er. Et hjem er et sted en skal føle seg trygg, der man opplever omsorg og gode relasjoner, og kan samhandle med de en bor sammen med. De av ungdommene som ikke

betegnet institusjonen som et hjem, var gjerne preget av omfattende bruk av tvang som påvirket forholdet mellom ansatte og beboere. Ulset og Tjelflaat (2013) mener det er urovekkende at ungdommene opplever et paradoks i bruken av tvang; et paradoks mellom tvangsbruk som krenkende og skremmende, men samtidig som en normalisert del av hverdagen. Selv om denne publikasjonen ikke kan knyttes direkte til temaet som ligger til grunn for denne masteroppgaven, fremmer den betydningen av gode og trygge relasjoner mellom ungdommer og miljøterapeuter.

Storø, Backe-Hansen og Løvgren (2017) utførte en litteraturgjennomgang der formålet var å undersøke hvilken litteratur som finnes om fire temaer innenfor barnevernsinstitusjoner: temaene var beboersammensetning og omsorg, barns medvirkning og omsorg, kontinuitet i omsorg og fysisk helse og omsorg. Litteraturgjennomgangen ble gjennomført i forbindelse med et større prosjekt ved navn ”barnevernsinstitusjoner som arena for omsorg”. Grunnet lite forskning i Norge, inkluderte litteraturgjennomgangen studier fra Norden, Storbritannia og Sør-Australia. Alle teoretiske perspektiv i forskningspublikasjoner fra de siste ti årene ble inkludert i litteraturgjennomgangen. Forskerne fant få studier som handlet om kjennetegn ved ansatte og beboere i barnevernsinstitusjoner, eller innholdet i institusjonene. Forskningen fra landene som var med i gjennomgangen viste litteratur om ulike perspektiver på barnevernsinstitusjoner som tiltak. De fant også litteratur om selve organiseringen av barnevern og barnevernsinstitusjoner, der det var store organisatoriske variasjoner basert på kulturelle, politiske og velferdsmessige årsaker. Litteratur om selve innholdet i norske barnevernsinstitusjoner begrenset seg i all hovedsak til beboeres opplevelser av barnevernsinstitusjoner, med særlig fokus på rettighetsperspektiver. Storø, Backe-Hansen og Løvgren (2017) konkluderer blant annet med at det er et stort behov for forskning på omsorgsutøvelse. Denne masteroppgaven gir et bidrag til dette forskningshullet.

Etter hva som er funnet av internasjonal forskning om ansatte i barnevernsinstitusjoner og deres erfaringer knyttet til omsorg og relasjoner, ser vi at det er et tema som kan trenge større oppmerksomhet. Dette er også tilfelle nasjonalt. Når det gjelder forskning i Norge ser vi at fokuset på innholdet i barnevernsinstitusjoner har hatt økende interesse de seneste årene.

3 Teoretisk rammeverk

Denne masteroppgaven har lagt til grunn mellommenneskelige teorier om omsorg, relasjoner og anerkjennelse. For å forstå disse teoriene betydning inn mot arbeidet i norske barnevernsinstitusjoner, er det også anvendt teori som omhandler miljøterapeutrollen med særlig fokus på miljøterapeutens personlige egenskaper. Forskningens funn diskuteres i lys av disse teoriene og begrepene opp mot problemstillingens formål om å utforske miljøterapeuters forståelse av gode relasjonsbyggende prosesser.

3.1 Miljøterapi og miljøterapeutens personlige profesjonelle egenskaper

Miljøterapi vil inneholde både behandling og omsorg, og kan sies å omhandle tilrettelegging og organisering for å muliggjøre endrings- og utviklingsarbeid for barn og unge (Kvaran & Holm, 2012, s. 110; Larsen, 2004, s. 22). Et viktig mål med miljøterapeutisk arbeid i barnevernsinstitusjonene vil være å tilby barn og unge i vanskelige situasjoner muligheten til å etablere trygge relasjoner og nye positive erfaringer (Kvaran & Holm, 2012, s. 114). For å kunne støtte dette endrings- og utviklingsarbeidet for og sammen med ungdom som bor i barnevernsinstitusjoner, er det nødvendig å ha en avklart miljøterapeutrolle.

Miljøterapeuten har en profesjonell yrkesrolle som innbefatter formelle og uformelle kvalifikasjoner, formelle erfaringer og personlig egnethet (Larsen, 2004, s. 120).

Miljøterapeutrollen vil derfor integrere faglige kunnskaper og erfaringer så vel som personlige kunnskaper og erfaringer. Miljøterapeutene må evne å bygge gode, trygge og tillitsfulle relasjoner med ungdommene i norske barnevernsinstitusjoner. Miljøterapeutenes personlige erfaringer og egenskaper er i fokus i denne masteroppgaven. Dette fokuset er valgt fordi en omsorgsfull og trygg relasjon mellom miljøterapeutene og ungdommene som bor i institusjonene kan sies å være helt nødvendig for et godt relasjonelt arbeid partene imellom (Kvaran & Holm, 2012, s. 130).

Miljøterapeutens personlige egenskaper vil prege relasjonen de får til ungdommene (Larsen, 2004, s. 121-122). Dyktige miljøterapeuter er engasjerte og interesserte, samtidig som de er klar over at relasjonsbygging er en tidkrevende prosess (Larsen, 2004, s. 122). Humor og latter, samt iver etter å bli ordentlig kjent med ungdommene, anses som svært viktige egenskaper inn i arbeidet med ungdommene. Miljøterapeutenes evne til å være tilgjengelige, trygge og stabile, samt evne å bry seg, lytte, være empatiske, se hver enkelt og møte

ungdommene «der de er», ses som viktig for gode relasjoner (Larsen, 2004, s. 123-124). Også Skau, referert i Kvaran & Holm (2012, s. 239) poengterer at miljøterapeutenes personlige kompetanse blant annet må innebære varme, anerkjennelse og empati, forståelse og engasjement, samt en evne til å være oppriktig lyttende. Miljøterapeuters personlige egenskaper har betydning for relasjonene de bygger med ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner.

3.2 Om å skape gode relasjoner

En relasjon foregår hele tiden i en gjensidighet mellom to eller flere mennesker (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017, s. 20). Vi påvirkes og utvikler oss som mennesker i møte med andre, der vårt nærvær skaper betingelser for de vi står i relasjon til (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017, s. 20). Prosessen med å bygge relasjoner til et annet menneske er tidkrevende, og avhenger av kontinuitet i samspillet. Relasjoner har betydning for menneskers utvikling og fungering (Møller, 2012, s. 46). Å ha felles erfaringer og opplevelser sammen kan bidra til relasjonsbygging. Relasjoner skapes i lys av hvordan samspillet fungerer mellom to personer (Møller, 2012, s. 45). Når du har en positiv relasjon til et annet menneske kan det umiddelbart skapes kontakt, og det er en forbindelse mellom personene der begge parter opplever å bli sett og hørt (Møller, 2012, s. 44). Når du opplever å ha en god relasjon til et annet menneske forventer du å bli møtt med tillit og trygghet, anerkjennelse og omsorg (Møller, 2012, s. 45).

3.3 Profesjonell omsorg

Omsorg er grunnleggende for barn og unges utvikling og livskvalitet, og er etter Heideggers filosofi en menneskelig eksistensform (Grelland, 2018, s. 269). Omsorg defineres på ulike måter. Ifølge Kvaran og Holm (2012, s. 133) vil omsorgsbegrepet i barnevernssammenheng vises gjennom omtanke og ved å sørge for noe eller noen. Her understreker de at omsorg har både et materielt, humant og følelsesmessig aspekt. Omsorgsbegrepet rommer medfølelse, omhu, omtanke og bekymring, og vil fremtre som en følelsesmessig intensjon overfor andre (Grelland, 2018, s. 270). Videre bør omsorg forstås kulturelt og kontekstuell, da hvert enkelt barn eller ungdom har ulike forutsetninger og behov (Kvaran & Holm, 2012, s. 139). Omsorg må inneholde empati og innlevelse, stabilitet og forutsigbarhet, utviklingsstimuli og trygge, nære relasjoner (Karlsen, referert i Kvaran & Holm, 2012, s. 144). I konteksten barnevernsinstitusjon vil miljøterapeutene gjerne utøve profesjonell omsorg, som på noen måter kan skille seg fra det generelle omsorgsbegrepet.

Grelland (2018, s. 270) differensierer mellom den spontane omsorgen som en utviser for eksempel ovenfor sine barn eller nære personer, og den tilskyndende omsorgen som er omsorg utøvd som en profesjonell aktivitet. Barn som blir tatt hånd om av profesjonelle instanser betegnes av Nygren (1997, s. 79) som barn som blir møtt med «offentlig barneomsorg». Omsorgen som utøves i barnevernets tjeneste består av å kjenne det barnet eller den ungdommen du skal gi omsorg for, og hvilke behov det har. Omsorgen skal bidra til utvikling, og gjennom omsorgen skal fagpersoner formidle verdier og normer. I barnevernsinstitusjoner vil det være særlig viktig med kontinuitet og stabilitet i denne omsorgen (Kvaran & Holm, 2012, s. 141). Egelund og Jakobsen, referert i Kvaran & Holm (2012, s. 147-149), kaller den offentlige omsorgen for sekundært omsorgsarbeid. Med dette omsorgsperspektivet fremmer omsorgsforskning betydningen av å skape trygghet og forutsigbarhet, å se hvert enkelt barn og dets behov, utvikle barnets ferdigheter og selvstendighet, samt skape relasjoner gjennom verdsettelse og anerkjennelse.

3.4 Anerkjennelse

Miljøterapeuten som anerkjennende overfor omsorgsmottaker har betydning for relasjonen dem imellom (Møller, 2012, s. 35-36). Anerkjennelsesbegrepet kan sies å gå inn under omsorgsbegrepet, samtidig som selve anerkjennelsesbegrepet er sammensatt. For å ha en anerkjennende holdning må du ha evnen til å innta andres perspektiver (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017, s. 49). Anerkjennelse forbindes gjerne med positiv bekreftelse i form av individuelle behov for å bli sett og hørt (Møller, 2012, s. 8-9). Det vil være viktig for relasjonen mellom to mennesker at også ting som er vanskelig eller utfordrende blir anerkjent (Møller, 2012, s. 9). Det kan oppleves som reduksjonistisk om en kun anerkjenner det positive i menneskers livsverden. Møller (2012, s. 15-17) og Løvlie Schibbye & Løvlie (2017, s. 50) fremhever flere viktige elementer ved anerkjennelsesbegrepet. Anerkjennelse handler om å vise at du bryr deg gjennom åpenhet og interesse for «den andre». En respekterer det andre menneskets opplevelsesverden, og er til stede som subjekt i samspill med andre mennesker. Anerkjennelse innebærer å møte et annet menneske med forståelse uavhengig av dens sinnsstemning eller handlingsmønster (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017; Møller, 2012). Å ha en anerkjennende innstilling innebærer å se, lytte til og forstå «den andre» gjennom å være fullt tilstede for vedkommende, vise sympati og empati, samt være i stand til å dele av egne følelser og opplevelser (Møller, 2012, s. 28). Anerkjennelse innebærer også å akseptere,

tolerere og bekrefte «den andre». Å være anerkjennende i en relasjon vil altså være en prosess, holdning og væremåte i møte med den andres subjektive følelsesliv og livsverden. Anerkjennelse i samspillet mellom mennesker er tett tilknyttet utviklingen av gode relasjoner (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017, s. 49).

4 Metode og gjennomføring

4.1 Kvalitativ forskningsmetode

Metoden ved en kvalitativ forskningsprosess skal belyse flere sider ved studien. Den skal eksplisitt tydeliggjøre hvilken forskning som er gjennomført. I denne masteroppgaven gjøres dette ved å beskrive hvordan studien er gjennomført, hvordan forskningsdata er fremkommet og hvordan dataene er analysert. Synliggjøring av forskningsmetoden og analysen sikrer forskningsdesignets kvalitet gjennom å være valid og reliabel (Johannessen, Tufte & Christoffersen, s. 229).

4.2 Datainnsamling

Intervjumetoden i dette prosjektet hadde som mål å frembringe forståelser av noen andres subjektive opplevelsesverden knyttet til det aktuelle fenomenet som ble utforsket (Befring, 2015, s. 74; Dalen, 2011; Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 135). Gjennom semi-strukturerte intervjuer har forskeren fått muligheten til å høre grundige fortellinger om miljøarbeidere og miljøterapeuters subjektive opplevelser og erfaringer (Weiss, 1997, s. 3) knyttet til sitt arbeid med ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner. Semi-strukturerte intervju er den mest utbredte intervjuformen i moderne tid (Brinkmann & Tanggaard, 2010, s. 36), og har gitt meg som forsker større frihet i anvendelse av spørsmål som ble stilt intervjukandidatene. Det ble på forhånd utformet en intervjuguide på 19 spørsmål, som ble testet i et pilotintervju. Etter pilotintervjuet ble det gjennomført noen endringer i temaer og spørsmål for å sikre kvalitet og relevans av spørsmålene, før den ble tatt i bruk på nytt. Intervjuguiden ble ikke fulgt til punkt og prikke under intervjuet. Dette gav rom for å stille oppfølgingsspørsmål rundt temaer som opptok kandidatene ekstra, og jeg som forsker kunne hoppe frem og tilbake i intervjuguiden. Kort oppsummert gav intervjuene adgang til å observere 'den andre' og muligheten til å lære noe om 'den andres' subjektive opplevelse av det sosiale livet de er en del av (Weiss, 1994, s. 1). Dette gjorde semi-strukturerte intervju passende for formålet ved denne forskningen. Intervju egnet seg fordi det

gav meg som forsker fleksibilitet (Krumsvik, 2014, s. 124) og var en fordel da vi kunne fokusere på de temaene som var mest interessante. Noen av intervjuene ble gjennomført med personlig oppmøte, mens flere ble gjennomført som telefonintervjuer. Det ble i alle tilfeller sikret at intervjuene foregikk uforstyrret. Det ble anvendt båndopptaker for å rette fokuset mot dialogen fremfor hyppig notatskriving, samt for å forenkle senere transkribering. En ulempe med bruk av intervju som innsamlingsmetode har vært et lite utvalg. Dette gav et mindre datagrunnlag, og minket muligheten for overførbarhet av funnene.

4.3 Etiske betraktninger

Forskningsprosjektet som denne masteroppgaven bygger på er godkjent av Norsk Samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD), som er et personvernombud for forskning. Søknaden til NSD tilkjennegav formålet med dette forskningsprosjektet.

Redelighet og hederlighet anses for å være et grunnleggende etisk krav (Befring, 2013, s. 30). I denne masteroppgaven er dette sikret gjennom inngående kunnskap om gjennomføring av kvalitativ forskningsmetode. I tillegg er redelighet sikret gjennom nøyaktig og troverdig fremstilling av tidligere forskning og kildehenvisninger (Thagaard, 2013, s. 24).

Intervjukandidatenes personvern ble sikret for å verne om intervjukandidatenes integritet (Befring, 2013, s. 31). I denne masteroppgaven er personvern sikret på flere måter. I forkant av intervjuene ble intervjukandidatene utdelt informasjon om forskningsprosjektet, samt et samtykkeskjema. De ble også informert om at de når som helst kunne trekke sitt bidrag til forskningen. Dette ble gjort fordi deltakelse i et forskningsprosjekt skal være frivillig og velinformert (Befring, 2013, s. 31; Johannessen, Tuft & Christoffersen, 2010, s. 91). Før intervjuene startet ble det igjen presisert av forsker at kandidatene når som helst kunne trekke seg fra prosjektet uten at det ble stilt spørsmål om årsak.

I denne masteroppgaven er det sikret konfidensialitet og anonymisering av personlige data fra intervjukandidatene. Intervjukandidatenes navn og andre opplysninger er anonymisert. Det samme gjelder lokasjon av deres arbeidsplass. Dette er for å sikre intervjukandidatenes vern og privatliv (Befring, 2013, s. 32; Johannessen, Tuft & Christoffersen, 2010, s. 92). Intervjukandidatenes anonymisering er videre sikret i forskningens funnfremstilling ved å unngå et stigmatiserende bilde av kandidatene (Befring, 2013, s. 34).

4.4 Utvalg og rekruttering

Det ble gjennomført et strategisk tilgjengelighetsutvalg for å finne kandidater som hadde de kvalifikasjonene som trengtes for å svare på problemstillingen som var utarbeidet for dette prosjektet (Thagaard, 2013, s. 60; Weiss, 1997, s. 17). Dette ble gjort ved at forsker henvendte seg til ledere innenfor flere barnevernsinstitusjoner i Norge, slik at de kunne presentere prosjektet for arbeidstakere som potensielt kunne bidra i prosjektet. Målet med det strategiske tilgjengelighetsutvalget var å inkludere kandidater som kunne presentere en bredde og variasjon i sine fortellinger (Thagaard, 2013, s. 64) knyttet til opplevelser og erfaringer i arbeidet ved norske barnevernsinstitusjoner. Intervjukandidatene i denne masteroppgaven hadde varierende fartstid i barnevernsinstitusjoner, som nyanserte temaene om relasjonsbyggende prosesser på en god måte.

Rekrutteringsprosessen var en tidskrevde arbeidsoppgave. Etter omtrent to måneder med henvendelser til mulige kontaktpersoner, gjenstod syv egnete kandidater som sa seg villige til å delta på intervju. Kandidatene kom fra to forskjellige barnevernsinstitusjoner, plassert i to forskjellige fylker i Norge. Miljøterapeuter og miljøarbeidere som jobbet i barnevernsinstitusjoner med fokus på ungdommer med atferd-, rus- og/eller kriminalitetsproblematikk kunne delta. Ledere av institusjonene var ekskludert som deltakere fordi de ofte har mer administrative oppgaver i organisasjonen. Endelig utvalg bestod av to menn og fem kvinner. De var i alderen 24 år til 60 år. To av dem var ansatte i sin organisasjon som miljøarbeidere. Dette innebærer at de ikke har en høyskole- eller universitetsutdanning innenfor fagfeltet. De fem resterende kandidatene var ansatt i sin organisasjon som miljøterapeuter. Det vil si at de har høyskole- eller universitetsutdanning innenfor fagfeltet. Det var stor variasjon i fartstid blant informantene. Her var korteste arbeidserfaring i siste barnevernsinstitusjon på 4 måneder. Vedkommende som hadde jobbet lengst hadde vært på samme arbeidsplass i 25 år.

4.5 Intervjuprosessen

Som nevnt bestod utvalget for dette prosjektet av syv kandidater. To av intervjuene ble gjennomført ansikt til ansikt, og fem av intervjuene var telefonintervjuer. Det ble avsatt god tid til alle intervjuene, slik at det var rom for kandidatene til å prate fritt om temaene som ble introdusert av forsker. Intervjuene hadde semi-strukturerte spørsmål som fremkom i en

intervjuguide som var utformet i forkant av intervjuene. Det var lagt opp til at kandidatene kunne komme med åpen og fri respons, noe som kjennetegner semi-strukturerte intervjuer (Befring, 2015, s. 75). Det korteste intervjuet varte i rundt 45 minutter, mens det intervjuet som varte lengst pågikk i 1 time og 20 minutter.

Det var viktig for forsker å sørge for intervjureliabilitet i form av presise intervju spørsmål som ble korrekt oppfattet av intervjukandidat (Krumsvik, 2014, s. 132-133). I de fleste tilfeller ble spørsmålene forstått. Der det oppstod misforståelser ble spørsmålene stilt på nytt, slik at intervjukandidatene oppfattet hensikten med spørsmålene. Intervjuvaliditet ble sikret gjennom bruk av lydopptak under intervjuene, slik at transkripsjonene kunne gjengis ordrett i etterkant (Krumsvik, 2014, s. 133-135).

Intervjuet er en profesjonell samtale med et spesifikt formål, og det vil være en ujevn maktfordeling i forholdet mellom forskeren og intervjukandidatene. Dette var jeg som forsker bevisst på under intervjuene. Som intervjuer sørget jeg for å ikke overstyre samtaleemnene, samtidig som jeg noen ganger måtte lede noen avsporinger inn på noen av temaene i intervjuguiden. Selv om jeg som intervjuer ikke nødvendigvis utøvde makt med overlegg, vil jeg i intervjurollen bestemme innholdet i samtalen og ha monopol på fortolkningene av hva som blir berettet i intervjuene (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 51-53). Intervjukandidater som kjenner på intervjuers makt kan komme til å tilbakeholde informasjon (Kvale & Brinkmann, 2015). Derfor var det viktig at jeg som intervjuer var bevisst den asymmetriske maktfordelingen.

4.6 Refleksivitet

Refleksivitet er viktig i kvalitativ forskning, og handler om forskerens rolle og bevissthet av rollen vedkommende har (Creswell & Poth, 2018, s. 269). Dette innebærer å være reflektert over tidligere erfaringer og opplevelser som påvirker hvordan forskeren tenker og handler, og som kan påvirke valg i forskningsprosessen (Malterud, 2001, s. 484). I denne masteroppgaven har forskeren vært særlig interessert i tematikken rundt omsorgsutøvelse og gode relasjonsbyggende prosesser med ungdommer som bor i barnevernsinstitusjoner. Forskeren har også jobbet på en barnevernsinstitusjon for ungdom med rus-, atferd-, og kriminalitetsproblematikk. Disse forholdene kan ha farget fortolkningene som er gjort i analysen av datamaterialet. Forskeren har likevel vært bevisst gjennom hele

forskningsprosessen, ved å beskrive intervjukandidatenes opplevelser og erfaringer uten å blande egne meninger med intervjukandidatenes meninger.

4.7 Analyse

4.8 Analysemetode

Det ble gjennomført en tematisk analyse av de innsamlede dataene, med formål om å identifisere, organisere og vise innsikt i meningsfulle mønster på tvers av datasettet (Braun & Clarke, 2006, s. 79). Tematisk analyse, heretter kalt TA, kjennetegnes som en fleksibel og tilgjengelig analysemetode, fordi det finnes en rekke ulike tilnæringsmåter for gjennomføring av analysen (Braun & Clarke, 2012, s. 58). Kvalitetene ved TA viste seg å være nyttige for å identifisere de funnene som presenteres i artikkelen (vedlegg 1).

Fleksibiliteten i analysemetoden var en særlig viktig kvalitet fordi det tillot forsker å se på dataene på forskjellige måter. En annen viktig kvalitet ved TA var at metoden var lett anvendelig for førstegangsforskeren. En mer komplisert analysemetode, som for eksempel diskursanalyse, var ikke nødvendig for å identifisere viktige funn i dataene.

4.9 Fremgangsmåte

Gjennom transkribering ble forsker godt kjent med datasettet, og var med dette i gang med fase én av TA (Braun & Clarke, 2006, s. 87). I denne fasen ble transkripsjonene gjennomlest en gang for at forskeren skulle bli enda bedre kjent med dataene, før den første kodingsprosessen kunne starte.

Fase to i TA innebar å generere de første kodene fra transkripsjonene. Det var viktig å kode ord, korte setninger eller kontekster som var knyttet til forskningsprosjektets problemstilling. En rekke temaer viste seg i denne fasen å være interessante på tvers av datasettet. Kodingen ble gjennomført manuelt og systematisk, der det ble utviklet et oversiktlig fargesystem for å skille intervjuene fra hverandre. For hver kode som ble identifisert i datasettet ble kodens kontekst notert, slik at kodens relevans skulle være tydelig (Braun & Clarke, 2006, s. 89).

Den tredje fasen i TA handlet om å identifisere temaer på bakgrunn av kodene som ble identifisert i fase to. Kodene ble sortert i potensielle temaer for å starte prosessen med å identifisere overordnede hovedtemaer (Braun & Clarke, 2006, s. 89). Den initiale

tematiseringen ble foretatt manuelt, der fargekoder ble brukt for å ha kontroll på hvilke intervjukandidater som hadde produsert aktuelle koder. De første temanavnene ble skrevet ned og representerte i første omgang en overskrift for kodene som var knyttet til det aktuelle temaet. Koder ble flyttet frem og tilbake under de forskjellige temaene, og temanavnene ble endret etterhvert som kodene ble organisert under hvert tema. I denne fasen startet prosessen med å se relasjonen mellom koder, undertemaer og hovedtemaer (Braun & Clarke, 2006, s. 89). I denne fasen ble det produsert mange temaer der noen temaer ble forkastet grunnet manglende relevans til problemstillingen. Andre temaer ble senere slått sammen og fikk nye hovedtemaer. Dette ble gjort i fase fire av TA.

I fjerde fasen ved TA var det viktig at koder innenfor hvert tema kunne stå alene som meningsfulle koder. Det var også viktig å sørge for at alle temaene var meningsfullt knyttet sammen (Braun & Clarke, 2006, s. 91). I denne fasen leste forsker på ny alle kodene, samt konteksten koden var hentet fra. Dette var for å sikre at hver kode faktisk tilhørte temaet de var kategorisert under. Koder som ikke var meningsfulle ble forkastet eller plassert under andre temaer. Alle temanavnene ble endret i større eller mindre grad, slik at temaer og koder hadde en tydelig sammenheng. I fase fire ble det også sikret at alle nye tema med tilhørende koder hadde tilhørighet til hverandre, og var meningsfulle temaer knyttet til forskningens problemstilling. Etter å ha lest over hele datasettet på nytt, kunne forskeren gå over til femte fase ved TA.

Den femte fasen innebar å definere og gi endelige navn til analysens hoved- og undertemaer (Braun & Clarke, 2006, s. 92). Analysen identifiserte to hovedtemaer som er navngitt slik at temaene oppsummerer innholdet i temaene. Det første temaet er blitt navngitt «Medlevertur styrker omsorgs- og relasjonsarbeidet». Dette temaet innbefatter trygghet og forutsigbarhet for ungdommer i norske barnevernsinstitusjoner. Tilgjengelighet og tilstedeværelse over tid kan tilrettelegge for dette behovet. Det andre temaet har fått navnet «Anerkjennelse uttrykt gjennom genuint engasjement og aktiv lytting». Her vil personlige profesjonelle egenskaper hos miljøterapeutene vises som ulike måter å skape gode relasjonsbyggende prosesser med ungdommene i institusjonene. Hovedtemaene presenteres mer inngående i artikkelen (Vedlegg 1).

4.10 Kvalitet i kvalitativ forskningen

I vitenskapelig forskning sikres kvalitet blant annet gjennom kriterier som pålitelighet, troverdighet, overførbarhet og bekreftbarhet (King & Horrocks, 2010, s. 160). Det florerer ulike meninger fra forskere om hvilke kriterier som skal sikre kvalitet i kvalitativ forskning, men flere sier seg enige i ovennevnte vurderingskriterier (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010; Krumsvik, 2014; Kvale & Brinkmann, 2015; Thagaard, 2013). Den største uenigheten handler om hva kvalitetskriteriene skal kalles. Noen forskere velger å bruke kvantitative kvalitetsbegreper som validitet og reliabilitet. I denne teksten anvendes begrepene pålitelighet, troverdighet, overførbarhet og bekreftbarhet. Dette valget er tatt på bakgrunn av hvilke kriterier som er relevante å vurdere i dette forskningsprosjektet.

4.10.1 Pålitelighet

I kvalitativ forskning bruker en gjerne begrepet pålitelighet, der kvantitativ forskning bruker begrepet reliabilitet. Med pålitelighet i kvalitativ forskning vektlegges transparens i forskningen. I denne masteroppgaven er det sikret pålitelighet ved å synliggjøre for leseren hva som er gjort i forskningsprosessen (Krumsvik, 2014, s. 158). For å sikre pålitelighet har forsker tydeliggjort for leseren hvilke data som analyseres, hvordan dataene er samlet inn og hvordan de er blitt bearbeidet (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 229). Forskeren har sikret pålitelighet gjennom å gi en åpen og detaljert fremstilling av forskningsprosessens fremgangsmåte (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 230; Thagaard, 2013, s. 198). Forskeren har gjennom hele forskningsprosessen reflektert over hvorvidt forskningen er gjennomført på en pålitelig og tillitsvekkende måte (Thagaard, 2013, s. 198).

4.10.2 Troverdighet

Begrepet troverdighet i kvalitativ forskning brukes for å erstatte den kvantitative forskningens begrep intern validitet. Troverdighet handler blant annet om gyldigheten av de fortolkninger forskeren har kommet frem til, eller om metoden som er anvendt undersøker det den har til hensikt å undersøke (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 230; Krumsvik, 2014, s. 151; Thagaard, 2013, s. 201). For å sikre troverdighet har forskeren stilt seg spørsmål om hvorvidt hun presenterer resultater av den virkeligheten som faktisk er studert (Shenton, 2004, s. 64; Silverman, 2017, s. 405). Troverdighet har i denne masteroppgaven blitt kvalitetssikret gjennom en nøyaktig utforming og rapportering fra alle deler ved forskningsprosjektet der en

tydelig sammenheng mellom data, fortolkninger og konklusjoner er synliggjort (Shenton, 2004, s. 71; Thagaard, 2013, s. 201).

4.10.3 Overførbarhet

I kvalitativ forskning kan vi bruke begrepet overførbarhet for å undersøke om forskerens funn kan overføres på tvers av sosiale kontekster (Krumsvik, 2014, s. 152). I kvantitativ forskning kalles overførbarhet gjerne for ekstern validitet. Her er det viktig å se på om funnene samsvarer med virkeligheten og hvor kongruente (sammenfallende) funnene er med virkeligheten (Krumsvik, 2014, s. 153). Forskeren har gjennom hele forskningsprosessen være kritisk til eget arbeid og stilt spørsmål ved vurderinger som er gjort i prosessen (Kvale & Brinkmann, 2015). Det er tatt høyde for at funnene i denne masteroppgaven ikke nødvendigvis er overførbare til alle norske barnevernsinstitusjoner. Dette er begrunnet i et lite utvalg, bestående av kun syv informanter. Det kan likevel argumenteres for at funnene kan være overførbare til andre institusjoner da andre forskere også finner miljøterapeuters evner til å yte gode omsorgshandlinger som viktige. Forskere har også sett på relasjonsbyggende prosesser i barnevernsinstitusjoner og funnet at gode relasjoner kan støtte barn og unge i deres utvikling, samt hjelpe dem på veien videre etter at barnevernstiltaket opphører. Dette viser at funnene i denne masteroppgaven er relevante for forskningsfeltet. Funnene kan være overførbare til både barnevernsinstitusjoner og andre samfunnsinstitusjoner som arbeider tett med barn og unge.

4.10.4 Bekreftbarhet

Bekreftbarhet i kvalitativ forskning handler blant annet om å vise at funnene er et faktisk resultat av forskningen (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 232; Malterud, 2001; Shenton, 2004, s. 72). Dette ble gjort ved å synliggjøre relevante utdrag fra informantenes fortellinger knyttet til temaet som ble utforsket. Dette har forsker gjort eksplisitt for å sikre bekreftbarhet. Forskeren stilte seg spørsmål om i hvilken grad resultatene fra egen forskning kan bekreftes av andre forskere som har gjennomført lignende undersøkelser. For å sikre bekreftbarhet har forskeren beskrevet beslutninger som er tatt gjennom hele forskningsprosessen. Forskeren har vurdert hvorvidt hennes fortolkninger støttes av annen litteratur, eller av intervju kandidatenes fortellinger (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 232). Grunnet for denne forskningens fortolkninger tydeliggjøres gjennom en

analysegjennomgang og viser til hvordan forskeren frembringer de konklusjoner hun gjør (Thagaard, 2013, s. 205).

5 Avslutning

Denne kappeteksten er en utvidet beskrivelse av forskningsstatus, teorigrunnlag og metode for et masterprosjekt med mål om å undersøke muligheter for gode relasjonsbyggende prosesser i norske barnevernsinstitusjoner. Forskningsstatusen omfatter nasjonal og internasjonal forskning som er nærliggende det temaet som undersøkes i mitt eget forskningsprosjekt. Det vises også til forskning som ikke er direkte knyttet eget forskningsprosjekt. Dette er for å tydeliggjøre relevansen av eget forskningsprosjekt, gjennom å belyse hvilken type forskning som har vært gjort innenfor det barnevernsfaglige forskningsfeltet. Teorigrunnet er basert på forskning av begrepene omsorg og anerkjennelse. Omsorgs- og anerkjennelsesteorier har vært relevante i tolkningen og forståelsen av forskningsfunnene som presenteres i artikkelen (Vedlegg 1). Et mer inngående metodekapittel er blitt presentert i kappeteksten (Vedlegg 1). Det utvidete metodekapittelet har hatt som mål å kvalitetssikre forskningsprosjektet.

Kappeteksten har totalt syv vedlegg. Det første vedlegget er en artikkel som vil tilføre masteroppgaven mer informasjon og dybde. Artikkelen vil i større grad fokusere på forskningsfunnene som er identifisert i analysen av datamaterialet. Det vil også være et større fokus på diskusjon av funnenes relevans opp mot masteroppgavens problemstilling. Argumentasjonen i diskusjonen vil ses i lys av teorier om omsorg og anerkjennelse og relevant forskningslitteratur. De resterende vedleggene er 2) retningslinjer for master i barnevern, 2) forfatterveiledning fra Tidsskriftet Norges barnevern, 4) tillatelse fra NSD, 5) informasjonsskriv, 6) samtykkeskjema og 7) intervjuguide.

7 Litteraturliste

Bamba, S. (2010). The experiences and perspectives of japanese substitute caregivers and maltreated children: A cultural-developmental approach to child welfare practice. *Social work*, 55 (2), 127-137. <https://doi.org/10.1093/sw/55.2.127>

Befring, E. (2015). *Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap*. Oslo: Cappelen Damm AS

Bufdir (2020, 21. april). Bistand fra Bufetat. Hentet fra <https://bufdir.no/Barnevern/Inntak/>

Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3 (2), 77-101. Doi: 10.1191/1478088706qp063oa

Braun, V. & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. I A. Cooper, H., Camic, P., M., Long, D., L., Panter, A., T., Rindskopf, D. & Sher, K., J. (Red.), *APA handbook of research methods in psychology, Vol 2: Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological* (s. 57-71). Washington, DC, US: American Psychological Assosiation. DOI: 10.1037/13620-003

Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Burns, K. (2011). 'Career preference', 'transients' and 'converts': A study of social workers' retention in child protection and welfare. *British Journal of Social Work*, 41 (3), 520-538. DOI: 10.1093/bjsw/bcq135

Creswell, J., W. & Poth, C., N. (2018). *Qualitative inquiry and research design. Choosing Among Five Approaches* (4. utg.). California: Sage publicatons

Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget

De Boer, C. & Coady, N. (2006). Good helping relationships in child welfare: learning from stories of success. *Child and family social work*, 12, 32-42.

<https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2006.00438.x>

FNs Barnekonvensjon (2003). *FNs konvensjon om barnets rettigheter. Vedtatt av De forente nasjoner 20. november 1989. Ratifisert av Norge 8. januar 1991. Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller*. Oslo: Barne- og familiedepartementet. Hentet fra http://barneombudet.no/wp-content/uploads/2013/09/fns_barnekonvensjon.pdf

Forskrift om medleverordninger mv. (2005). Forskrift om arbeidstid i institusjoner som har medleverordninger (LOV-2005-06-17-62-§10-12). Hentet fra

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-24-686>

Gladstone, J., Fitzgerald, K-A. & Brown, R. (2013). Social workers' use of power in relationships with grandparents in child welfare settings. *British Journal of Social Work*, 43 (6), 1073-1091. DOI: 10.1093/bjsw/bcs039

Grelland, H., H. (2018). Martin Heideggers begrep om omsorg som eksistensform og dets betydning for forståelsen av begrepet omsorg i omsorgsfag. *Tidsskrift for omsorgsfag*, 4 (3), 269-275. <https://doi-org.pva.uib.no/10.18261/issn.2387-5984-2018-03-09>

Jacobsen, B., Thangaard, L. & Brinkmann, S. (2010). Fænomenologi I.A. Brinkmann, S. & Thangaard, L. (Red.), *Kvalitative metoder – en grundbog* (s. 185-205). Danmark: Hans Reitzels Forlag

Johannessen, A., Tufte, P., A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag AS

Kikulwe, D. (2016). Racialization, silences and negotiation of power within child welfare institutions in Ontario. *Canadian ethnic studies journal*, 48 (3), 109-127. DOI: 10.1353/ces.2016.0028

King, N. & Horrocks, C. (2010). *Interviews in qualitative research*. London: Sage publications

- Kriz, K. & Skivenes, M. (2011). How child welfare workers view their work with racial and ethnic minority families: The United States in contrast to England and Norway. *Children and Youth Services Review*, 33 (10), 1866-1874. DOI: 10.1016/j.chilyouth.2011.05.005
- Kriz, K. & Skivenes, M. (2012). Child-centric or family focused? A study of child welfare workers' perceptions of ethnic minority children in England and Norway. *Child and Family Social Work*, 17 (4), 448-457. DOI: 10.1111/j.1365-2206.2011.00820.x
- Krumsvik, R., J. (2014). *Forskningsdesign og kvalitativ metode. Ei innføring*. Bergen: Fagbokforlaget
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Kvaran, I. & Holm, J. (2012). *Barnevernsfaglig miljøterapi*. Kristiansand: Cappelen Damm Høyskoleforlaget
- Larsen, E. (2004). *Miljøterapi med barn og unge. Organisasjonen som terapeut*. Oslo: Universitetsforlaget
- Lee, J., Forster, M. & Rehner, T. (2010). The retention of public child welfare workers: The roles of professional organizational culture and coping strategies. *Children and Youth Services Review*, 33 (1). <http://dx.doi.org/10.1016/j.chilyouth.2010.08.019>
- Lizano, E., L. & Mor Barak, M. (2015). Job burnout and affective wellbeing: A longitudinal study of burnout and job satisfaction among public child welfare workers. *Children and Youth Services Review*, 55, 18-28. <http://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2015.05.005>
- Malterud, K. (2001). Qualitative research: standards, challenges, and guidelines. *The Lancet*, 358(9280), s. 483-488. DOI: 10.1016/S0140-6736(01)05627-6

- Moland, L., E. & Bråthen, K. (2012). *Langturnus og hele stillinger i Bergen kommune. Arbeidstid i tjenester for utviklingshemmede og psykisk syke* (Fafo Rapport, 60/12). Hentet fra <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/langturnus-og-hele-stillinger-i-bergen-kommune>
- Moss, E., Wildman, C., Lamont, R. & Kelly, L. (2017). Rethinking child welfare and emigration institutions, 1870-1914. *Cultural and social history*, 14 (5), 647-668. DOI: 10.1080/14780038.2017.1375704
- Munthe-Kaas, H., M., Hammerstrøm, K., T., Kurtze N. & Nordlund, K., R. (2013). *Effekt av og erfaringer med kontinuitetsfremmende tiltak i barnevernsinstitusjoner* (Rapport Kunnskapssenteret, 4/13). Hentet fra https://fhi.brage.unit.no/fhi-xmlui/bitstream/handle/11250/2477328/K_Rapport_2013_04.pdf?sequence=2
- Møller, L. (2012). *Anerkjennelse i praksis. Om utviklingsstøttende relasjoner*. Oslo: Kommuneforlaget AS
- Nygren, P. (1997). *Profesjonelt barnevern som barneomsorg. Fra teori til verktøy*. Oslo: Ad Notam Gyldendal
- Olberg, D. (2010). *De utvidete arbeidstidene. Om regulering av innarbeidingsordninger, langturnus og langvakter* (Fafo Rapport 35/10). Hentet fra <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/de-utvidete-arbeidstidene>
- Olberg, D., & Pettersen, K-S. (2015). *Arbeid i barneverninstitusjonene. Praktisering og regulering* (Fafo Rapport 01/15). Hentet fra <https://www.arbeidslivet.no/Arbeid1/Arbeidstid/Langturnus-i-barneverninstitusjonene/>
- Reime, M. A. (2017). Mellom uansvarlig og kompetent. Forståelser av barnet og rettighetspraksiser blant ansatte i barnevernsinstitusjoner. *Norges barnevern*, 94 (1), 22-39. DOI: 10.18261/issn.1891-1838-2017-01-03
- Salloum, A., Kondrat, D., C., Johnco, C. & Olson, K., R. (2015). The role of self-care on compassion satisfaction, burnout and secondary trauma among child welfare workers.

Children and Youth Services Review, 49, 54-56.

<http://dx.doi.org/10.1016/j.childyouth.2014.12.023>

Shenton, A., K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for information*, 22(2), s. 63-75. DOI: 10.3233/EFI-2004-22201

Schibbye, A-L., L. & Løvlie. E. (2017). *Du og barnet. Om å skape gode relasjoner med barn*. Oslo: Universitetsforlaget

Silverman, D. (2013). *Doing qualitative research* (5. utg.). London: Sage publications

Skau, G., M. (2013). *Mellom makt og hjelp- Om det flertydige forholdet mellom klient og hjelper* (4. utg.). Oslo: Universitetsforlaget

Skotland, S. (2010). Barnevernproffene. *Rus & Samfunn*, 4 (6), 8-9. Hentet fra <https://www-idunn-no.pva.uib.no/rusos/2010/06/art01>

Skotland, S. (2012). BRYNER SEG på relasjonene. *Rus & Samfunn*, 6 (4), 8-10. Hentet fra https://www-idunn-no.pva.uib.no/rusos/2012/04/bryner_seg_paa_relasjonene

Sommerfeldt, M., B. (2019). Relasjoner mellom barn og voksne på barneverninstitusjoner i Norge. Vår tids forståelser sett i et historisk perspektiv. *Norges barnevern*, 96 (3), 172-188. <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-03-04>

Statistisk sentralbyrå (2019, 8. november). Barnevernsinstitusjoner. Hentet fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/barneverni>

Storø. J., Backe-Hansen, E. & Løvgren, M. (2017). Hva muliggjør godt institusjonsarbeid? Kunnskapsoversikt til prosjektet «barneverninstitusjoner som arena for omsorg». *Norges barnevern*, 94 (3), 166-184. DOI: 10.18261/ISSN.1891-1838-2017-03-03

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse – en innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Bergen: fagbokforlaget

- Thangaard, L. & Brinkmann, S. (2010). Interviewet: Samtalen som forskningsmetode I.A. Brinkmann, S. & Thangaard, L. (Red.), *Kvalitative metoder – en grundbog* (s. 29-53). Danmark: Hans Reitzels Forlag
- Ulset, G. (2016). *Tett på livet i barneverninstitusjon – en eksempelstudie* (Rapport 6/16). Hentet fra <https://www.ntnu.no/documents/10293/1263899358/6-2016+-+tett+p%C3%A5+livet+i+barneverninstitusjon.pdf/2afcb875-a9d1-4658-95bb-eb95f7af6a50>
- Ulset, G. & Tjelflaat, T. (2013). Ikke et sted å kalle et hjem? Betydningen av tvangsbruk ved opphold i barneverninstitusjon. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 90 (2), 68-83. Hentet fra https://www-idunn-no.pva.uib.no/tnb/2013/02/ikke_et_sted_aa_kalle_et_hjem_-_betydningen_av_tvangsbruk
- Weiss, R., S. (1997). *Learning from strangers. The art and methods of qualitative interview studies*. New York: The Free Press

8 Vedlegg

Vedlegg 1: Artikkel

Relasjonsbyggende prosesser i norske barnevernsinstitusjoner

Sammendrag

Institusjonsplassering i regi av barnevernstjenesten kan være et viktig tiltak for en gruppe barn og unge med særlige behov. Kunnskap om hvordan barnevernsarbeidere jobber for å bygge trygge, omsorgsfulle relasjoner med ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner er viktig for å gi god nok omsorg til ungdommene. Likevel er det begrenset forskning som fokuserer spesifikt på de relasjonelle møtene mellom ungdommer og barnevernsarbeidere. I lys av økende debatt knyttet til kompetanse i den norske barnevernstjenesten, er formålet med denne artikkelen å fokusere på hvilke opplevelser og erfaringer miljøterapeuter har knyttet til relasjonsbyggende prosesser i barnevernsinstitusjoner. Med utgangspunkt i kvalitative intervjuer med syv miljøterapeuter har jeg studert betydningen av medleverturnus for å tilrettelegge for gode relasjonsbyggende prosesser. Jeg har også undersøkt hvilke egenskaper miljøterapeutene mener er viktig å inneha for å skape gode relasjoner med ungdommene. Analysen min viser at miljøterapeutene var positive til medleverturnus fordi det åpnet for tettere og tryggere relasjoner mellom dem selv og ungdommene. Analysen viser også at miljøterapeutenes personlige profesjonelle egenskaper er viktige for dem når de inngår i relasjoner med ungdommene.

Nøkkelord: Barnevernsinstitusjoner, miljøterapeuter, personlige profesjonelle egenskaper, relasjonsbygging, omsorg, anerkjennelse, medleverturnus

Abstract, engelsk sammendrag

Institutional placements sometimes conducted by the child welfare services (CWS) most times prove to be essential to special needs children. It's important to have knowledge on how child welfare workers' (CWW) work to ensure safe and caring relationships with their clients in

these institutions. Research within the field of CWS shows a need for more knowledge, especially focusing on the relations between CWW's and the youths in care. In light of recent debates relating to competence in the Norwegian CWS, we hope that this article can shed some light on CWW's experiences with relationship-building processes in child welfare institutions. Through seven semi-structured interviews, we studied the link between CWW's working long shifts, and their ability to facilitate good relationship-building processes. We also investigated what kind of personal characteristics CWW's observe as important while building good and trustworthy relationships with the youths in care. My findings showed that the CWW's demonstrated positive attitude towards long shifts, because it enabled them to build closer and more trusting relationships with the youngsters. Results from present study also shows that the CWW's individual and professional capacities were of importance when building good relationships with youths in child welfare institutions.

Key words: Child welfare institutions, child welfare workers, personal and professional features, relationship-building processes, care, recognition, long shifts

Introduksjon

Det overordnede mandatet for barnevernstjenestens virksomhet fremkommer i barnevernloven §1-1. Her står det at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres utvikling og helse, skal få nødvendig omsorg, beskyttelse og hjelp til rett tid. Barn og unge skal møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse, og skal gis trygge og gode oppvekstvilkår (Barnevernloven, 2018). Som et tiltak for å oppfylle barnevernlovens mandat, kan barn og unge plasseres i barnevernsinstitusjoner. I 2018 viste tallene fra Statistisk Sentralbyrå at det dette året ble plassert 995 barn og unge i barnevernsinstitusjoner (Statistisk Sentralbyrå, 2018). Mange unge får plasseringsvedtak i henhold til § 4-24 i barnevernloven (tvangsparagrafen), mens andre plasseres i henhold til barnevernlovens § 4-26 (frivillig plassering). Barnevernet og barnevernets institusjoner har ansvaret for å ivareta barn og unge som plasseres i institusjon, og skal etter loven sørge for nødvendig trygghet, støtte og omsorg.

Omsorgsmiljøet i norske barnevernsinstitusjoner har i økende grad fått oppmerksomhet, både i den offentlige debatten og av brukerne selv (Andersland, 2018; Forandringsfabrikken, 2017; 2019). Det er gjennomført feltstudier fra norske barnevernsinstitusjoner, der funnene viser unge som strever med trivsel og trygghet. Funnene beskriver også unge som viser misnøye med omsorgsmiljøet grunnet hyppige utskiftinger av ansatte (Ulset, 2016).

Barnevernsproffene i Forandringsfabrikken har ytret behov for å kjenne på trygghet i barnevernsinstitusjonene de bor i. I en rapport fra 2019 (Forandringsfabrikken, 2019) forteller tidligere barnevernsungdom hva som kreves for at de skal oppleve trygghet. Trygghet kan oppnås med ansatte som møter ungdommene med varme i samtaler og i aktiviteter. De ser bak ungdommenes atferd og forstår denne som et uttrykk for at de har det vondt. De voksne må gjøre en innsats for å bli kjent med ungdommene (Forandringsfabrikken, 2019).

Barnevernsproffene har også utarbeidet et verktøy som gir råd om hvilke egenskaper barnevernsansatte bør ha. Barnevernsproffene trekker her frem viktigheten av ansatte som oppriktig bryr seg om, og er glad i ungdommene (Forandringsfabrikken, 2017). I 2018 gjennomførte Statens helsetilsyn et landsomfattende tilsyn av norske barnevernsinstitusjoner. Det ble avdekket lovbrudd i 36 av 60 institusjoner, der flere institusjoner sviktet i arbeidet med å gi barn og unge forsvarlig omsorg (Helsetilsynet, 2018). I en kronikk i Stavanger Aftenblad (2018) ytrer Andersland, tidligere regiondirektør i Bufetat, bekymring for tilsynelatende manglende omsorgskompetanse i de norske barnevernsinstitusjonene.

I forbindelse med kritikk mot norske barnevernsinstitusjoner og lovbrudd knyttet til kvaliteten i omsorgen gitt barn og unge, har forskere etterspurt mer kunnskap på feltet (Reime, 2017; Olsvik & Saus, 2019; Storø, Backe-Hansen & Løvgren, 2017). Følgende litteraturstatus viser noen av kunnskapshullene innenfor relasjonelle perspektiver som er forsket på og forsøkt dekket de seneste årene.

Nasjonalt og internasjonalt finner vi studier som ser på relasjonelle faktorer i barnevernssektoren. Bamba (2010) gjennomførte en kvalitativ forskningsstudie av barnevernsarbeideres opplevelser og erfaringer med omsorg, trygghet og tilknytning til barn som har vært utsatt for misbruk. Her fremmes betydningen av at barnevernsarbeidere forplikter seg til å støtte barns utvikling og styrke relasjonen mellom seg selv og barna. De Boer og Coady (2006) utforsker relasjonen mellom barnevernsarbeidere og deres klienter for å finne ut hva som kjennetegner gode relasjonelle samspill mellom partene. Forskerne identifiserer egenskaper, holdninger og væremåter der barnevernsarbeiderne er varme, lyttende, tilstedeværende og rettferdige som viktige. Paulsen, Aune, Melting, Stormyr & Berg (2017) viser gjennom sin forskningsstudie at gode relasjoner mellom barnevernsansatte og ungdommer inneholder elementer som å møte ungdommene «der de er», gi ungdommene mulighet til medvirkning og betydningen av at relasjonen skal være gjensidig. Å skape kontinuitet i relasjonen mellom barnevernsarbeidere og ungdommer er viktig for å opprettholde en god relasjon mellom partene (Backe-Hansen, Løvgren, Neumann & Storø, 2017). Omsorgsutøvelse i relasjonen mellom barnevernsansatte og ungdommer i norske barnevernsinstitusjoner vil blant annet avhenge av de ansattes kroppslige tilstedeværelse og tilgjengelighet. Neuman (2017) anser dette som betydningsfullt og nødvendig for omsorgen som utøves i barnevernsinstitusjoner. Storø, Backe-Hansen og Løvgren konkluderer i en litteraturgjennomgang fra 2017 at det er behov for mer konkret forskning av barnevernansattes oppgave med å skape gode relasjoner.

Ulsets (2016) forskning viser blant annet at ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner ønsker færre voksne å forholde seg til. Medleverturnusen kan legge til rette for dette, som i tur kan styrke kontinuiteten i relasjonsarbeidet med ungdommene (Olberg & Pettersen, 2015). Medleverturnus som arbeidstidsordning har i senere tid spredt seg til helse- og omsorgssektoren (Nicolaisen, 2012), og til tross for lite forskning blir arbeidsordningen stadig oftere benyttet i norske barnevernsinstitusjoner (Olberg & Pettersen, 2015). Medleverturnus er en type langturnusordning som innebærer at ansatte jobber over

lengre perioder, med påfølgende fri (Moland & Bråthen, 2012, s. 26; Munthe-Kaas, Hammerstrøm, Kurtze & Nordlund, 2013; Olberg & Pettersen, 2015). Backe-Hansen et al. (2017) viser at langturnusordninger kan skape stabilitet og kontinuitet i relasjonen mellom ansatte og ungdommer i barneverninstitusjoner, som videre kan forsterke relasjonen dem imellom. I tillegg til at medlevertturnusen skal tilrettelegge for kontinuitet og stabilitet for ungdommene, retter arbeidsordningen fokus på barns beste og ulike relasjonsbyggende prosesser (Backe-Hansen et al., 2017; Høisæther, 2016).

Barnevernfaglig forskningstradisjon viser at det kan være behov for mer konkret forskning som på sikt kan sikre god og forsvarlig omsorg i barnevernsinstitusjoner. Av den grunn har formålet med følgende studie vært å undersøke hvilke opplevelser og erfaringer miljøarbeidere og miljøterapeuter (videre betegnet som miljøterapeuter) har knyttet til omsorgs- og relasjonsarbeid med ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner. Det har vært fokus på 1) om langturnus spiller en rolle for miljøterapeutenes evne til å bygge gode relasjoner med ungdommene og 2) de ansattes forståelse av hva som er god omsorg og hvilke profesjonelle personlige egenskaper de mener bør være til stede for å gi god omsorg og skape trygge relasjoner. Arbeidende problemstilling har vært som følger:

«Hva betyr medlevertturnus når det skal tilrettelegges for gode relasjonsbyggende prosesser i barnevernsinstitusjoner, og hvilke egenskaper mener miljøterapeuter er viktig å inneha for å skape gode relasjoner med ungdommene?»

Omsorg i profesjonelle relasjoner

Norske barnevernsinstitusjoner skal sørge for god nok omsorg for barn og ungdommer som ikke får dekket dette behovet hjemme (Larsen, 2004, s. 17). Omsorgsbegrepet danner fundamentet i miljøterapeutisk arbeid (Kvaran & Holm, 2012, s. 146), men defineres på ulike måter avhengig av kontekst og forskningstradisjon. Omsorg kan ses som en relasjonell prosess mellom to eller flere deltakere, og som et mellommenneskelig forhold (Martinsen, 1989; Wærness, 1982). Noen personlige profesjonelle omsorgsegenskaper som kan være viktig hos miljøterapeuten er tilgjengelighet, sensitivitet, forutsigbarhet og empati (Klette, Kleiven, Kalfoss, Halvorsrud & Owe, 2016, s. 17). Omsorg kan innebære at omsorgsutøveren genuint bryr seg og viser forståelse (Kvaran & Holm, 2012, s. 133, 137), skaper trygghet, ser hvert enkelt barns behov, samt evner å skape gode relasjoner gjennom verdsettelse og anerkjennelse (Egelund & Jakobsen, referert i Kvaran & Holm, 2012, s. 147-148). I

barnevernsinstitusjoner vil omsorgen som utøves være av profesjonell art, og er en av de viktige miljøterapeutiske oppgavene som gjennomføres. Formell profesjonell omsorgsutøvelse bør bære preg av faglig innsikt (Halvorsen, 2006, s. 62) som ruster miljøterapeutene til å yte gode omsorgshandlinger. Omsorgen som utøves preges av omtanke og interesse for å tjene ungdommens velvære (Kvaran & Holm, 2012, s. 133). For at miljøterapeutens omsorg skal imøtekommes av ungdommen, må det først etableres en relasjon mellom partene.

Å bygge en relasjon krever tid og kontinuitet, samt en gjensidighet mellom partene som utvikles i samspill med hverandre (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017, s. 20; Møller, 2012, s. 45-46). Innenfor de profesjonelle rammene ved norske barnevernsinstitusjoner har hjelperen (miljøterapeuten) ansvar for å støtte klientene (ungdommene) i deres livssituasjon (Skau, 2013, s. 43). Relasjonen bør preges av likeverd og gjensidighet ved at begge parter opplevelsesverden har lik gyldighet (Møller, 2012, s. 70). Nødvendig omsorg og anerkjennelse kan styrke relasjonen mellom partene.

Anerkjennelse kan ses som et universelt menneskelig behov og vil, i relasjon med nære omsorgspersoner, forme menneskers positive selvbilde og identitetsutvikling (Fjørtoft, 2009, s. 34-35). I praksis er anerkjennelse en væremåte eller holdning mennesker har i relasjon med andre mennesker (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017, s. 49). Holdningen innebærer menneskers evne til å tre ut av eget egosentriske ståsted, og ta hensyn til andre menneskers følelsesliv og livsverdener (Stølen, 2010, s. 319). En anerkjennende holdning innebærer en emosjonell tilgjengelighet og identifisering mellom partene i en relasjon, og vil gjenspeile et subjekt-subjekt-forhold, eller et intersubjektivt anerkjennelsesforhold (Honneth, 2019, s. 67-68). Med en anerkjennende holdning vil miljøterapeuten evne å møte ungdommene med forståelse uavhengig av sinnsstemning eller handlingsmønster (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017; Møller, 2012). Miljøterapeuten må romme ungdommenes opplevelsesverden og forsøke å se, lytte til og forstå ungdommene. Empati, sympati og evnen til å dele egne følelser og erfaringer står sentralt ved en anerkjennende holdning (Løvlie Schibbye, 2017; Møller, 2012). Som profesjonell miljøterapeut må personen, i et anerkjennelsesforhold, være fullt og helt tilstede og tilgjengelig for subjektet i relasjonen (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017, s. 50; Møller, 2012, s. 28). Honneth (2019) anvender begrepet «tingliggjøring» for å beskrive anerkjennelsesglemsel. Anerkjennelsesglemsel står i motsetning til anerkjennelse, og

innebærer blant annet et subjekt-objekt-forhold. Begrepet «likegyldig» blir også brukt for å beskrive manglende anerkjennelse (Møller, 2012, s. 17).

Metode og gjennomføring

Denne artikkelen bygger på en kvalitativ forskningsstudie der intervjukandidatenes virkelighetsforståelse har vært i fokus (Dalen, 2011, s. 15). Studien ble gjennomført med inspirasjon fra et fenomenologisk-hermeneutisk ståsted, som innebærer å forstå og beskrive noen andres subjektive opplevelser av et fenomen (Johannessen, Tuft & Christoffersen, 2010, s. 82). Følgende kapittel viser beslutninger som er tatt med hensyn til utvalg og rekruttering av intervjukandidater, gjennomføring av intervju, analysetilnærming samt forskningsetiske betraktninger.

Utvalg og rekruttering

Deltakernes subjektive erfaringer og opplevelser danner grunnlaget for forskningsfokuset i denne artikkelen (Brinkmann, 2013, s. 2; Grønmo, 2016, s. 392-393; Jacobsen, Thangard & Brinkmann, 2010, s. 195). Betydningen av medleverturnus for gode relasjonsbyggende prosesser har blitt undersøkt. Studien undersøker også miljøterapeuters perspektiver på viktige personlige profesjonelle egenskaper i relasjonelle møter med ungdommer.

Forskningens empiriske grunnlag er hentet fra syv semi-strukturerte intervjuer med miljøarbeidere og miljøterapeuter i alderen 24-60 år. Deltakerne ble rekruttert gjennom et strategisk tilgjengelighetsutvalg, med et mål om å inkludere deltakere som kunne representere både bredde og variasjon i sine fortellinger (Thagaard, 2013, s. 61). Rekrutteringsprosessen sikret videre at utvalget, som bestod av to menn og fem kvinner, hadde riktige kvalifikasjoner til å kunne svare på forskningens problemstilling (Weiss, 1997, s. 17). Alle kandidatene som ble intervjuet jobbet i medleverturnus, der turnusen varierte fra tre til 14 dager på jobb, med påfølgende friperioder.

Intervju

Intervjuene ble gjennomført som semi-strukturerte intervjuer, der hver og en fikk anledning til å fortelle om opplevelser og erfaringer i sitt arbeid (Weiss, 1997, s. 3). Et mål med intervjuene var å skaffe fylldig og beskrivende informasjon (Dalen, 2011, s. 13) for å belyse forskningens problemstilling. Intervju som datainnsamlingsmetode ble valgt fordi både intervjukandidatene

og intervjuer hadde stor frihet knyttet til hvilke spørsmål som ble stilt, og hvilke temaer som var i fokus (Brinkmann, 2013, s. 21; Brinkmann & Tanggard, 2010, s. 37). Kvalitative intervjuer egnet seg særlig for dette prosjektet, da det var ønskelig å finne informasjon om individuelle og personlige erfaringer (Brinkmann, 2013, s. 47; King & Horrocks, 2010, s. 6).

I forkant av intervjuene ble deltakerne gitt mulighet til å gjøre seg kjent med sentrale temaer og fokusområder i forskningsprosjektet. Med utgangspunkt i én intervjuguide, og ut fra hver enkelt kandidats interesser og erfaringer ble temafokuset noe spredt. Samtlige viste interesse for ulike faktorer som kunne styrke gode relasjonsbyggende prosesser i institusjonene.

Analysetilnærming

Det ble anvendt tematisk analyse av de innsamlede dataene. Tematisk analyse er mye brukt, og kjennetegnes av dens fleksibilitet og tilgjengelighet (Braun & Clarke, 2012, s. 58; Clarke & Braun, 2017, s. 297). Analysemetoden er velegnet for kvalitative data, og var nyttig for databehandlingen ved dette forskningsprosjektet. Tematisk analyse søker å finne likheter (og forskjeller) på tvers av datasettet, og har som mål å identifisere hovedtemaer og undertemaer relatert til forskningsspørsmål og problemstilling.

Datamaterialet ble først transkribert og kodet etter foreløpige relevante kategorier for prosjektets problemstilling. Videre ble det identifisert hovedtemaer og undertemaer som belyste problemstillingen. Gjennom analyseprosessen ble det identifisert to hovedtemaer fra det empiriske datamaterialet. Det første temaet kalles «langturnus styrker omsorgs- og relasjonsarbeidet». Det andre temaet kalles «anerkjennelse uttrykt gjennom genuint engasjement og aktiv lytting». De to temaene representerte hvordan de ansatte mente de kunne eller burde gå inn i omsorgsfulle relasjoner med ungdommene.

Etiske betraktninger

Gjennom forskningsprosessen er det tatt hensyn til flere etiske betraktninger. Prosjektet ble først godkjent av Norsk Samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD). Videre var det viktig å sikre redelighet og hederlighet (Befring, 2013, s. 30). Inngående kunnskap om kvalitativ forskningsmetode, samt nøyaktig fremstilling av tidligere forskning og kildehenvisning har sikret dette. Personvern er sikret for å verne om intervjukandidatenes integritet (Befring, 2013, s. 31). For å sikre personvern fikk alle intervjukandidatene informasjon om

forskningsprosjektet. De fikk også et samtykkeskjema der kandidatene ble gjort oppmerksom på at deltakelse var frivillig. De fikk også informasjon om at de når som helst kunne trekke seg fra prosjektet, uten at spørsmål ville bli reist (Johannessen et al., 2010, s. 91). Det er sikret konfidensialitet og anonymisering av personlig informasjon og lokasjon av arbeidsplass, for å sikre intervjukandidatenes vern og privatliv (Befring, 2012, s. 32).

Funnfremstilling

Funnene i studien som denne artikkelen bygger på, er analysert frem fra syv semi-strukturerte intervjuer basert på subjektive fortellinger fra miljøterapeuter i to forskjellige barnevernsinstitusjoner i Norge. Noen av intervjukandidatene jobbet 3-7-4-7-turnus. Andre intervjukandidater jobbet to uker i strekk med to uker påfølgende fri. Gjennom tematisk analyse er det indentifisert to hovedtemaer, presentert i figur 1.

Hovedtema	Medleverturnus styrker omsorgs- og relasjonsarbeidet	Anerkjennelse uttrykt gjennom genuint engasjement og aktiv lytting
Undertema	Trygghet og forutsigbarhet gjennom tilgjengelige og tilstedeværende voksenpersoner	Del egne interesser, erfaringer og følelser, vær åpen og by på deg selv
	Kontinuitet i det miljøterapeutiske arbeidet	Bli kjent med ungdommen, gjør hyggelige ting sammen og ta plass
		Å være en aktiv lytter

Figur 1.

Medleverturnus hadde innvirkning på relasjonen mellom miljøterapeutene og ungdommene. Dette temaet kaller vi «medleverturnus styrker omsorgs- og relasjonsarbeidet». I analysen kom det frem at trygghet, forutsigbarhet og kontinuitet kunne styrkes gjennom medleverturnus. Gjennom analysen identifiseres det også at miljøterapeutenes personlige profesjonelle egenskaper har betydning for det relasjonsbyggende arbeidet. Temaet kalles «anerkjennelse uttrykt gjennom genuint engasjement og aktiv lytting».

Medleverturnus styrker omsorgs- og relasjonsarbeidet

Hovedtemaet «medleverturnus styrker omsorgs- og relasjonsarbeidet» er overordnet to undertemaer som identifiserer medleverturnusen som betydningsfull for relasjonene mellom miljøterapeutene og ungdommene.

I alle intervjuene fortalte de ansatte at medleverturnus hadde stor betydning for relasjonene de fikk med ungdommene. Miljøterapeutene mente det var viktig å skape trygghet og forutsigbarhet for ungdommene som bodde i institusjonene. Dette kunne realiseres gjennom å være fysisk tilgjengelige og tilstedeværende. Under beskriver tre ansatte at langturnus kan trygge ungdommene over tid.

«Vi ser jo det på de ungdommene som vi har at det trygger de at vi er der over lang, lang tid».

«Vi klarer å få til mye mer med ungdommene enn hvis man skulle gått hjem klokken fire».

«Så har vi jo denne strukturen da, den er jo en del av å skape trygghet og forutsigbarhet (...). Trygghet som en kontrast til det de har vært i tidligere da».

Miljøterapeutene mente at forutsigbarhet og trygghet for ungdommene var enklere å oppnå gjennom å være tilgjengelige og tilstedeværende over tid. Miljøterapeutene uttrykte at medleverturnusen bidro til dette, som dernest styrket relasjonene de fikk til ungdommene som bodde i institusjonene.

Det at miljøterapeutene var på jobb over lengre tid førte også til en kontinuitet i det miljøterapeutiske arbeidet. Denne kontinuiteten skapte en dynamikk mellom ansatte og ungdommer som førte til tettere relasjoner og tettere arbeid.

«Arbeidstiden vår er slik at vi lever gjerne sammen med ungdommen i et hus eller en leilighet i såkalt medleverskap, slik at vi får en kontinuitet sammen med ungdommen hele tiden. Jeg har jo opplevd at styrken ved den type medleverskap, det er at ungdommen har få voksne å forholde seg til».

Kontinuiteten i medleverturnusen la til rette for at miljøterapeutene kunne stå i utfordrende situasjoner sammen med ungdommene over tid. Det opplevdes viktig å ikke gi arbeidet videre til neste skift. Miljøterapeutene deltok dermed i ungdommenes oppturer og nedturer.

«Det er at du har mye større mulighet til å bygge tettere relasjoner med ungdommene som du skal jobbe med. Hvis en står i en konflikt, og for å holde den, altså man får følge ungdommen og ordne opp slik som en gjerne gjør ellers når man er med venner og familie».

Miljøterapeutene mente også at medleverturnusen gav ungdommene trygghet og forutsigbarhet fordi de kunne bruke god tid i relasjonsarbeidet og bevise overfor ungdommene at de var til å stole på.

«Ungdommen må absolutt oppleve at det er voksne som er trygge og til å stole på, så du slik kan skape en god relasjon. Når du treffer ungdommen for første gang, så er det om å gjøre å skape en god relasjon med tid og trygghet».

Anerkjennelse uttrykt gjennom genuint engasjement og aktiv lytting

Hovedtemaet «Anerkjennelse uttrykt gjennom genuint engasjement og aktiv lytting» er overordnet tre undertemaer som identifiserer flere personlige profesjonelle egenskaper som er viktige ved miljøterapeutene i relasjonsbyggende prosesser med ungdommene.

Intervjukandidatene viste gjennomgående interesse for anerkjennende holdninger til ungdommene som bodde i institusjonene. Å dele av egne interesser, erfaringer og følelser var en måte å anerkjenne, vise omsorg og bygge relasjoner på. De ansatte kunne vise at de brydde seg om ungdommene ved å aktivt forsøke å bli kjent med dem. En måte å bli kjent med hverandre var å bruke tid på felles aktiviteter som kunne bidra til hygge. En ansatt sa det slik:

«For min del så har jeg en del aktiviteter som jeg driver med. Jeg kan ta med meg hjemmefra til institusjonen, så kan jeg prøve å involvere ungdommen i det. Og det er gjerne relasjonsbyggende».

Gjennom å vise ungdommene hvilke interesser miljøterapeutene selv hadde kunne vedkommende bidra til å aktivisere ungdommene og skape et fellesskap. Dette kunne være en

relasjonsbyggende aktivitet og en måte å vise engasjement og interesse. Ved å være en åpen voksenperson som byr på seg selv, kunne ungdommene også oppleve trygghet i relasjonene. En annen ansatt beskriver hvordan det å være åpen og by på seg selv kan bidra til trivsel og relasjonsbygging:

«Jeg tenker at det viktigste vi kan gjøre er å være engasjerte i livet til ungdommen. Ofte så later jeg litt som at jeg er en klovn, fordi at jeg føler det er så viktig at de ler, det er så viktig at de har en god dag og at de har noe å le av. Så jeg gir litt for mye av meg selv noen ganger og sitter og synger så stygt jeg bare kan i bilen».

Å dele av egne erfaringer og vise følelser var også en måte å oppnå kontakt som kunne støtte det relasjonsbyggende arbeidet.

«Det hender at jeg kan ta til tårene. Fordi at det er sterke ting de forteller. Og så tenker jeg at det er bare menneskelig det også, å skulle vise de den siden av oss».

Miljøterapeutene som ble intervjuet mente det var viktig å vise engasjement for ungdommene gjennom å ta plass i ungdommenes liv, bli kjent med ungdommene og gjøre hyggelige ting sammen. To ansatte uttrykte betydningen av engasjement i ungdommens liv slik:

«Vi er med å inkludere ungdommen i alt som ungdommen er interessert i. Må jo forsøke å finne ut hva ungdommen liker å gjøre, hva den liker å snakke om. Når du gjør positive ting sammen med ungdommen så skaper du nettopp en relasjon».

«Han er veldig interessert i dyr, og det er jeg også. Prøver å være litt obs på at da setter vi på et eller annet dyredokumentar eller Animal Planet, for da har vi noe gående».

Å lytte til ungdommene var et gjennomgående tema i intervjuene med miljøterapeutene. Å lytte innebar blant annet å være våken og oppmerksom på ungdommenes behov.

«Så har vi også det å oppsøke, og være våken og oppmerksom på når det er rom for samtaler».

«En bør jo selvfølgelig vise ungdommen den respekt at du lytter til de. Det er viktig for meg å vise overfor ungdommen at jeg bryr meg, at vi hører og lytter til hva ungdommen har å si».

Å være en lyttende, våken og oppmerksom miljøterapeut innebar også å gi ungdommene tid i relasjonsarbeidet, og ikke forvente at en relasjon er ferdigbygget i det ungdommene har flyttet inn på institusjonen og møtt de ansatte. En ansatt beskriver det slik:

«Jeg føler jo det er viktig å ha god tid, først og fremst. Å være tilstede der en er. Ikke ha en forventning om at en relasjon skal komme på en, to, tre men kanskje passe på å (gi) ungdommen tid, å ta tiden det tar».

Miljøterapeutene la vekt på å bygge på det ungdommene allerede var gode på. De ønsket ikke å ha fokus på atferder eller kompetanser der ungdommen strevde, men rette oppmerksomheten mot å styrke og videreutvikle mestring. I dette lå det å møte ungdommene «der de var».

«Prøver egentlig bare å holde fokus på hva som er godt i dem, hvem var de før de gjorde dette. Hva er det egentlig som har gjort at de har komnt der de har komnt».

«Det handler jo bare om å være deg selv, by på deg selv og møte den enkelte der den er. Ha god humor og egentlig bare gi litt av deg selv. Lytte og (være) en god samtalepartner da».

De ansatte mente videre det var viktig å se bak ungdommenes atferd. Det var viktig for relasjonen mellom ungdommene og de ansatte at sistnevnte kunne se at ungdommenes negative atferder eller handlingsmønster var et symptom på at de har det vanskelig og har behov for støtte.

«Selv om jeg vet at noen gjerne har truet andre med kniv, de har brukt våpen og de har ranet noen, så, for jeg er egentlig der at jeg bygger relasjon med personen, ikke handlingen».

«Jeg føler jeg møter normal ungdom som bare har havna litt skeivt utpå. Med en gang de får lov å være normal ungdom, så er de normal ungdom igjen. Så den her atferdsutfordringen deres, og rusen og kriminaliteten, det er bare uttrykk for at noe ikke er greit da».

«Man tilpasser seg hele tiden med den man er, men med faglig perspektiv. Altså det å alltid se bakgrunnen, eller prøve å se bak atferden hele tiden. Man tenker alltid personen, ikke situasjonen».

Diskusjon

Denne artikkelen har to formål. Det første er å belyse medleverturnusens betydning for miljøterapeutenes mulighet til å oppnå og vedlikeholde gode relasjoner med ungdommer i norske barnevernsinstitusjoner. Funnene tyder på at medleverturnus muliggjør tilgjengelige og tilstedeværende voksenpersoner, som igjen kan bidra til å skape og opprettholde trygge og gode relasjoner med ungdommene. Det andre formålet er å belyse hvilke personlige profesjonelle egenskaper miljøterapeuter mener er viktig for å skape gode relasjoner med ungdommene. Her tyder funnene på at omsorgsfulle og anerkjennende holdninger styrker relasjonene mellom partene.

I følgende diskusjon vil jeg, med utgangspunkt i artikkelens formål og problemstilling, drøfte funnene i lys av tidligere forskning i barnevernsinstitusjoner, forskning om medleverturnus, samt teorier om omsorg og anerkjennelse i relasjonelle møter.

Medleverturnus som ramme for relasjonsbyggende prosesser

At trygghet kan styrke relasjonen støttes av miljøterapeutene som er intervjuet i gjeldende forskningsprosjekt. Miljøterapeutene opplever trygge ungdommer når de er tilgjengelige over lang tid. Ungdommer som opplever trygghet i sitt bomiljø er mer tilbøyelige for å inngå i positive relasjoner med miljøterapeutene som jobber i barnevernsinstitusjonene. Dette ser vi eksempler på når vi leser forskning om ungdommer som bor i barnevernsinstitusjoner.

Ungdommer i Forandringsfabrikken har bidratt for å belyse dette, ved å ytre behov for mer trygghet i møte med barnevernsinstitusjonene (Forandringsfabrikken, 2019). Mine funn viser at ungdommenes trygghetsfølelse kan styrkes gjennom medleverturnusens kontinuitet og stabilitet. Medleverturnusen muliggjør en tettere relasjon, blant annet fordi miljøterapeutene

er med ungdommene på opp- og nedturer. Selv om flere miljøterapeuter har positive erfaringer med medleverturnus, er ikke forskningen entydig når det kommer til dens betydning for at ungdommer i norske barnevernsinstitusjoner skal dra nytte av arbeidsordningen. Noen forskere mener det ikke finnes nok grunnlag for å hevde at medleverturnusordningen i større grad enn normalt skift kan støtte ungdommenes behov (Munthe-Kaas et al., 2013). Kritisk tenkning til medleverturnus som arbeidsordning kan likevel ha utgangspunkt i manglende forskning om tematikken. Selv om flere barnevernsinstitusjoner i Norge anvender medleverturnus som arbeidsordning (Olberg & Pettersen, 2015) vet vi kanskje for lite om arbeidsordningen til å påstå at det er en fruktbar arbeidsordning i norske barnevernsinstitusjoner. Til tross for kritikk rettet mot bruk av medleverturnus, forteller flere intervju kandidater at arbeidsordningen gir større mulighet for å bygge tettere relasjoner med ungdommene. Også ungdommer selv ytrer behov for et bedre omsorgsmiljø med mindre utskiftninger av personale (Ulset, 2016). Disse eksemplene er subjektive. Det betyr likevel ikke at det er ugyldig kunnskap. For miljøterapeutene og ungdommene som har positive erfaringer med medleverturnus som arbeidstidsordning, kan arbeidsordningen være avgjørende for ungdommens trygghet, trivsel og omsorgsbehov.

Kandidatene som er intervjuet opplever medleverturnusen som positiv, fordi arbeidsordningen er til det beste for ungdommene. Selv om det fremkommer positive opplevelser fra disse kandidatene, kan det tenkes at medleverturnus som arbeidsordning kan oppleves som en påkjenning. Ingstad og Amble (2015) hevder at lange arbeidsdager- og uker kan føre til dårlig søvnkvalitet, mer stress eller lav jobbtilfredshet. Samtidig ser vi at miljøterapeutene jeg har intervjuet fremmer medleverturnusen fordi deres jobb innebærer å sørge for ungdommenes beste, og yte nødvendig omsorg for alle som bor i institusjonene. Dette er også et krav som stilles i barnekonvensjonen (FNs barnekonvensjon, 2003). Et verktøy for å nå dette målet er medleverturnus som arbeidsordning.

I datamaterialet var det tydelig at miljøterapeutene foretrakk medleverturnusordningen, fordi færre voksne kunne bidra positivt til relasjonsbyggende prosesser gjennom vedvarende kontinuitet. Ungdommer som strever med å knytte seg til andre mennesker kan oppleve at det er vanskelig å bli kjent med mange voksne. Relasjonsarbeidet kan derfor lettes hvis ungdommene har færre voksne å forholde seg til. Noen studier kritiserer medleverturnusen nettopp fordi ungdommene er avhengig av få voksne. Om ungdommene blir tvunget til å tilbringe dager eller uker sammen med en miljøterapeut de ikke kommer overens med, kan

dette påføre ungdommene belastninger relatert til utvikling og trivsel (Munthe-Kaas et al., 2013). Dette argumentet er viktig å ta hensyn til, da alle ungdommer skal oppleve trygghet og omsorg under institusjonsplassering. Til tross for denne kritiske tenkningen, opplever intervjukandidatene i dette forskningsprosjektet at færre voksne er en styrke for relasjonene som skapes i institusjonene.

Funnene viser at relasjonsbyggende prosesser er tidkrevende og noen ganger utfordrende. Dette støttes av Møller (2012) og Larsen (2004). Tidkrevende relasjonsbyggende prosesser innebærer at miljøterapeutene må tilrettelegge for at ungdommene får tid til å bli kjent med sin nye bosituasjon, samt de som bor og jobber i institusjonen. Stabil tilstedeværelse og tilgjengelige voksne over tid kan forenkle dette arbeidet, og nettopp her kan medlevertturnusen fungere støttende og styrkende i det relasjonsbyggende arbeidet mellom miljøterapeuter og ungdommer (Backe-Hansen et al., 2017; Høisæther, 2016).

Miljøterapeutens profesjonelle, personlige egenskaper

I norske barnevernsinstitusjoner blir relasjonelle møter beskrevet som viktige, og miljøterapeutenes personlige profesjonelle egenskaper er her av stor betydning (Larsen, 2004, s. 122-128). Relasjonene skal preges av omsorg og anerkjennelse. Betydningen av omsorgsfulle og anerkjennende relasjoner ble synliggjort gjennom funnfremstillingens andre hovedtema: «anerkjennelse uttrykt gjennom genuint engasjement og aktiv lytting». Omsorg og anerkjennelse ses som profesjonelle personlige egenskaper eller holdninger miljøterapeutene har i møte med andre (Klette med kolleger, 2016, s. 17; Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017, s. 49).

Miljøterapeutene som ble intervjuet mente at det å by på seg selv og vise personlige sider ved seg selv er viktig i møte med ungdommene som bor i barnevernsinstitusjonene. Dette er også noe barnevernsungdommer selv fremmer som viktig (Forandringsfabrikken, 2019). Denne egenskapen ved miljøterapeutene er med på å skape anerkjennende relasjoner, fordi ungdommene blir kjent med miljøterapeutene. Å være åpen og by på seg selv i møte med ungdommene kan legge til rette for gjensidighet og likeverd i samspillet mellom partene, som videre kan styrke relasjonen mellom dem (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017, s. 20).

Miljøterapeutene kan dele av sine interesser, som videre kan bidra til en opplevelse av trygghet i relasjonen. Dette kan skape et positivt samspill mellom partene, som igjen har betydning for relasjonen (Møller, 2012). Hva man som profesjonell deler med klienter på

arbeidsplassen er kulturelt og sosialt betinget (Skau, 2011, s. 45). Som profesjonell miljøterapeut bør du skille mellom å være personlig i private og offentlige situasjoner (Skau, 2011, s. 45). Skau (2011, s. 43-44) påpeker videre at det å være personlig i møte med andre vil være støttende i relasjonen. Å bli kjent med hverandre vil altså være viktig når en skal bygge relasjoner. Hvis en relasjon skal være likeverdig, vil det være viktig at ungdommene kjenner miljøterapeutene og vice versa. En anerkjennende relasjon bør bære preg av et subjekt-subjekt-forhold, som i dette tilfellet innebærer gjensidighet i relasjonen. For at en relasjon skal bli god, bør miljøterapeutene likevel dele mer enn sine interesser.

Ifølge miljøterapeutene som ble intervjuet må de vise egne erfaringer og følelser, fordi det muliggjør en god relasjon med ungdommene. Disse egenskapen er sentrale ved en anerkjennende holdning, og støttes av Bamba som sier at barnevernsarbeidere må forplikte seg til barn gjennom å styrke relasjonen dem imellom. En intervjukandidat fortalte at det var viktig å snakke om følelser og normalisere slike samtaler. Disse samtalene la til rette for åpenhet og trygghet i relasjonen, noe som også Barnevernsproffene har understreket behovet for (Forandringsfabrikken, 2019). Åpenhet og sårbarhet mellom miljøterapeutene og ungdommene kan altså styrke det relasjonsbyggende arbeidet. Skau (2011, s. 43) mener at den profesjonelle må skille på hvordan den er personlig i det offentlige rom og i private rom. Miljøterapeutene som jeg intervjuet hadde et bevisst forhold til dette skillet, men vektla betydningen av å være åpen og vise frem deres personlighet i møte med ungdommene. Å vise at du som profesjonell også er en «vanlig» person som kan dele personlige følelser og erfaringer vil virke anerkjennende i relasjonen (Møller, 2012; Skau, 2011). Miljøterapeuter som ikke deler sine personlige sider med ungdommene kan finne det utfordrende å skape og vedlikeholde gode relasjoner med ungdommene. Vedkommende kan med denne tilnærmingen underkjenne betydningen av anerkjennelse (Honneth, 2019). En anerkjennende miljøterapeut har ofte enklere for å knytte tette relasjoner med ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner, fordi vedkommende legger til rette for et likeverdig og gjensidig subjekt-subjekt-forhold (Honneth, 2019, s. 67-68).

Funnene mine viser at en god relasjon krever genuint interesserte og engasjerte miljøterapeuter, som gjør hyggelige ting sammen med ungdommene. Miljøterapeutene må ta plass i ungdommenes liv og gjøre en innsats for å bli kjent med dem. Slik kan de styrke relasjonen dem imellom (Kvaran & Holm, 2012). Å bruke tid på hverandre og ha fullt fokus på hverandre kan lette prosessen med å bli kjent, og opplevelsen av å bli sett og hørt. For å bli

ordentlig kjent med et annet menneske må en også være tilstede i relasjonen. Tilstedeværelse krever en anerkjennende holdning, der miljøterapeuten er tilgjengelig for ungdommene (Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017, s. 50; Møller, 2012, s. 28). Man må altså ha god tid. Hvis det bor flere ungdommer i samme enhet kan det være utfordrende å balansere tiden mellom ungdommene så vel som arbeidsoppgaver som ikke er direkte knyttet til samspill med ungdommene. Slikt administrativt arbeid kan «stjele» tid fra sosial interaksjon, som i tur kan føre til for lite tid sammen for å bygge en omsorgsfull relasjon. Funnene mine viser likevel at «tidstyven» ikke er noe problem. Miljøterapeutene har tilsynelatende nok tid til relasjonsbyggende arbeid. Dette kan være relatert til hvordan miljøterapeutene evner å bygge omsorgsfulle og anerkjennende relasjoner.

Funnene i gjeldende forskning viser at det er viktig for miljøterapeutene å skape gode relasjoner gjennom å se og lytte til ungdommene. Aktiv lytting er en anerkjennende kommunikasjonsform (Eide & Eide, 2007, s. 12) og kan handle om å være våken og oppmerksom på ungdommenes behov. Noen ganger er ungdommene utydelig når det kommer til hvilke behov de har. Da må miljøterapeutene kjenne ungdommene så godt at vedkommende kan tone seg inn på og tolke deres behov. Å tolke verbale og non-verbale uttrykk fra ungdommene krever en anerkjennende holdning fra miljøterapeutens side (Eide & Eide, s. 20-21). Å lytte til et annet menneske, å kunne tone seg inn på et annet menneske og se dets behov før det ser det selv, er utfordrende selv for den profesjonelle miljøterapeuten. Dette krever praktisk trening, profesjonell kompetanse og bevissthet om egen rolle. Det er ikke en selvfølge at alle miljøterapeuter mestrer dette, og manglende evne til å lytte kan over tid skape utrygghet og usikkerhet for ungdommene. Likevel ser vi anerkjennende holdninger til viktigheten av å lytte til ungdommene fra kandidatene som er intervjuet i denne prosjektet. Kandidatene viser gjennom sine beretninger at lytting er viktig for relasjonen mellom dem selv og ungdommene.

Intervjukandidatene som deltok i forskningen presiserte hvor viktig det var å gi ungdommene tid, rom og trygghet når de skulle starte et relasjonsarbeid. Å gi ungdommene tid i den relasjonsbyggende prosessen er også noe Møller (2012, s. 45-46) fremmer som viktig. Ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner har ofte problemer med å bli trygg på sine nye omgivelser. Bakgrunnen for dette kan være desorganisert tilknytning mellom ungdommen og nærmeste omsorgspersoner i oppveksten (Brandtzæg, Smith & Torsteinson, 2011, s. 135). Det vil derfor være viktig å bruke god tid i relasjonsarbeidet, og sørge for at

ungdommene blir trygge i relasjonen med miljøterapeutene. Miljøterapeuter som ikke er bevisst betydningen av rom og tid kan komme til å legge for mye press på ungdommen i tiden der de skal bli kjent og starte et positivt relasjonsarbeid. Dette kan videre skape utrygghet og usikkerhet for ungdommene som gjerne har havnet i institusjonen grunnet utrygge og uforutsigbare relasjoner hjemme.

I denne forskningsprosessen ble det identifisert hvor viktig det var at miljøterapeutene evner å møte ungdommene «der de er». En god relasjon mellom ungdommene og miljøterapeutene krever denne egenskapen (Paulsen et al., 2017). Miljøterapeutene skal støtte ungdommene i deres livssituasjon (Skau, 2013, s. 43), og dekke et omsorgsbehov som de gjerne ikke har fått dekket hjemme (Larsen, 2004, s. 17). Ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner har ikke nødvendigvis fått den oppfølgingen, støtten og kjærligheten de hadde behov for som barn. Ungdommene trenger å bli sett og hørt, og dette vil være en viktig omsorgsoppgave for miljøterapeutene (Egelund & Jakobsen, referert i Kvaran & Holm, 2012, s. 147).

Miljøterapeutene jeg intervjuet hevdet at det var viktig å lytte til ungdommene, og bygge på det ungdommene er gode på. En potensiell utfordring her kan vise seg om miljøterapeuten har for høye ambisjoner eller forventninger til ungdommen. De ønsker dem kanskje vel, men gir dem utfordringer som er for vanskelige å mestre. Her ser vi igjen betydningen av å kjenne ungdommene godt nok før miljøterapeutene kan legge til rette for positiv utvikling. Har miljøterapeutene egenskapen til å se ungdommene for den de er, og bruker miljøterapeutene god tid på å bygge omsorgsfulle relasjoner, kan det være lettere å gi utfordringer som samsvarer med ungdommenes kompetanser.

Funnene fra denne forskningsprosessen viser at miljøterapeutene har et bevisst forhold til ungdommenes atferd. Miljøterapeutene som ble intervjuet fortalte om ungdommens atferd som et symptom eller uttrykk for at de har det vanskelig. Å lytte til ungdommene, se ungdommenes behov og ungdommenes person er en anerkjennende holdning som kan regnes som viktig i miljøterapeutisk arbeid (Egelund & Jakobsen, referert i Kvaran & Holm, 2012, s. 147). Ungdommer som plasseres i norske barnevernsinstitusjoner har ofte utfordringer med å regulere atferden sin. Noen ganger kan det være vanskelig å regulere egne følelser og de kan utagere. For over 100 år tilbake fokuserte det norske samfunnet på «vanskelige barn» eller «vanskelige ungdommer». Det mentes at ungdommene hadde problematferd og at denne atferden skulle korrigeres gjennom straff (Falch-Eriksen, 2011). Selv om miljøterapeuter og miljøterapeutiske organisasjoner har gått bort fra denne tankegangen, bør man som

profesjonell være bevisst på at utagerende atferd kan vekke følelser i oss. Utagerende atferd kan få oss til å reagere på en uønsket eller lite hensiktsmessig måte. Miljøterapeutene må møte ungdommene med forståelse og varme uavhengig av sinnsstemning eller handlingsmønster, også når ungdommen gir uttrykk som er uønsket (Forandringsfabrikken, 2019; Løvlie Schibbye & Løvlie, 2017; Møller, 2012). De skal sørge for at ungdommene får god nok omsorg, og at de ikke blir gjenstand for anerkjennelsesglemsel (Honneth, 2019). Nåtidig forskning viser at ungdommer med utagerende atferd har denne atferden fordi de gir uttrykk for at noe er for vanskelig for dem å håndtere (Forandringsfabrikken, 2019). Dette støttes også av flere intervju kandidater som beskriver utagering eller utfordrende atferdsmønster som et symptom på underliggende ubehag. Miljøterapeutene må være bevisst eget reaksjonsmønster og holdninger når de står i slike situasjoner. Funnene viser at miljøterapeutene står i slike situasjoner opptil flere ganger om dagen. Det er ungdommenes måte å vise at de trenger hjelp, støtte, veiledning eller omsorg. Det er videre miljøterapeutenes profesjonelle oppgave å dekke ungdommenes behov.

Avslutning

Formålet med denne artikkelen var å undersøke hvordan medleverturnus som arbeidsordning samt miljøterapeuters profesjonelle personlige egenskaper kunne være av betydning når de skulle skape gode relasjoner med ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner. Studien viser at medleverturnus som arbeidsordning kan være et viktig verktøy i det relasjonsbyggende arbeidet. Dette begrunnes i at miljøterapeutene kan oppnå tettere relasjoner hvis de er tilstede og tilgjengelige for ungdommene over lang tid, som igjen skaper kontinuitet og trygghet i relasjonene. Studien viser også at miljøterapeutenes personlige profesjonelle egenskaper har betydning for hvordan de går inn i, samt evner å skape positive relasjoner med ungdommene. Artikkelen synliggjør ulike former for omsorg og anerkjennelse som er viktige for gode relasjonsbyggende prosesser. For å inngå i gode relasjoner må miljøterapeutene evne å være åpen og by på seg selv. De må være genuint interessert i å bli kjent med ungdommene, være lyttende og romme positive og negative uttrykk fra ungdommene.

Ungdommer som bor i norske barnevernsinstitusjoner har rett på god omsorg. Dette krever dyktige miljøterapeuter som evner å gå inn i positive relasjoner med ungdommene. Studien

som er presentert her er barnevernfaglig interessant, fordi den bidrar til å rette fokus mot hvordan medlevertturnus kan være positivt for ungdommer som bor i barnevernsinstitusjoner. Studien er også metodisk viktig, fordi miljøterapeutenes egne opplevelser og erfaringer i det praktiske arbeidet belyses. Dagens forskning antyder et behov for økt kunnskap om medlevertturnus som arbeidsordning i norske barnevernsinstitusjoner. Forskingen som er presentert i denne artikkelen har bidratt med å belyse positive sider ved medlevertturnusen. I fremtiden vil det likevel være nyttig å få en mer helhetlig innsikt i og forståelse av hvorvidt medlevertturnus er en god arbeidsordning i denne arenaen. Studien viser også at miljøterapeuters evne til å yte omsorg og anerkjennelse er viktig for relasjonene med ungdommene som bor i barnevernsinstitusjonene. Miljøterapeutene har et profesjonelt ansvar for å gi ungdommene et best mulig tilbud mens de er institusjonalisert. Forskingen som presenteres i denne artikkelen bidrar barnevernfaglig ved å belyse hva miljøterapeutene selv mener er viktig for å skape og opprettholde gode relasjoner med ungdommene. I dag finner vi få forskningsstudier som spesifikt undersøker hva som skal til for at relasjonen mellom miljøterapeuter og ungdommer i norske barnevernsinstitusjoner blir gode. Her er mitt bidrag med på å tette igjen noen av forskningshullene. Vi har behov for mer kunnskap om dette. Det vil også være viktig å undersøke hva ungdommene mener er viktig for at relasjonene skal bli gode, slik at de som jobber i barnevernsinstitusjoner kan jobbe for å gi ungdommene den støtten og omsorgen de har behov for.

Litteraturliste

- Andersland, G., K. (2018, 14. desember). Institusjonene i barnevernet har store utfordringer. *Stavanger aftenblad*. Hentet fra <https://www.aftenbladet.no/meninger/debatt/i/9mJkJW/institusjonene-i-barnevernet-har-store-utfordringer>
- Backe-Hansen, E., Løvgren, M., Neumann, C., B. & Storø, J. (2017). *God omsorg i barnevernsinstitusjoner* (NOVA Rapport, 12/17). Hentet fra <file:///Users/mariannvkristiansen/Downloads/Nettutgave-NOVA-Rapport-12-17-God-omsorg-i-barnevernsinstitusjoner.pdf>
- Bamba, S. (2010). The experiences and perspectives of japanese substitute caregivers and maltreated children: A cultural-developmental approach to child welfare practice. *Social work, 55* (2), 127-137. DOI: 10.1093/sw/55.2.127
- Barnevernloven. (2018). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>
- Befring, E. (2015). *Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap*. Oslo: Cappelen Damm AS
- Brandtzæg, I., Smith, L. & Torsteinson, S. (2011). *Mokroseparasjoner. Tilknytning og behandling*. Bergen: Fagbokforlaget
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology, 3* (2), 77-101. Doi: 10.1191/1478088706qp063oa
- Braun, V. & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. I A. Cooper, H., Camic, P., M., Long, D., L., Panter, A., T., Rindskopf, D. & Sher, K., J. (Red.), *APA handbook og research methods in psychology, Vol 2: Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological* (s. 57-71). Washington, DC, US: American Psychological Assosiation. DOI: 10.1037/13620-003

- Brinkmann, S. (2013). *Qualitative interviewing*. Oxford: Oxford University Press
- Clarke, V. & Braun, V. (2017). Thematic analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 12 (3), 297-298. <http://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming (2. utg.)*. Oslo: Universitetsforlaget
- De Boer, C. & Coady, N. (2006). Good helping relationships in child welfare: learning from stories of success. *Child and family social work*, 12, 32-42. doi:10.1111/j.1365-2206.2006.00438.x
- Eide, H. & Eide, S. (2007). *Kommunikasjon i samhandling. Samhandling, konflikthåndtering, etikk (2. utg.)*. Oslo: Gyldendal norsk forlag AS
- Falch-Eriksen, A. (2011, 05. januar). De kriminelle barna. *Dagbladet*. Hentet fra <https://www.dagbladet.no/kultur/de-kriminelle-barna/64367499>
- Fjørtoft, K. (2009). Anerkjennelse i lys av liberale rettferdighetsoppfatninger. *Norsk filosofisk tidsskrift*, 44 (1), 33-45. Finn DOI eller hentet fra https://www.idunn.no/nft/2009/01/anerkjennelse_i_lys_av_liberale_rettferdighetsoppfatninger
- FNs barnekonvensjon. (2003). *FNs konvensjon om barnets rettigheter. Vedtatt av De forente nasjoner 20. november 1989. Ratifisert av Norge 8. januar 1991. Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller*. Oslo: Barne- og familiedepartementet. Hentet fra http://barneombudet.no/wp-content/uploads/2013/09/fns_barnekonvensjon.pdf
- Forandringsfabrikken (2017, mai). Verktøy: MITT LIV Barnevern – Råd til ansettelser. Hentet fra <https://www.forandringsfabrikken.no/article/rad-til-ansettelser-mittliv-barnevern>

- Forandringsfabrikken (2019). *Hvis jeg var ditt barn. Om tvang i barnevernsinstitusjon* (rapport). Hentet fra <https://www.forandringsfabrikken.no/ny-rapport-hvis-jeg-var-ditt-barn-om-tvang-i-barnevernsinstitusjon-2019>
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg.). Oslo: Fagbokforlaget.
- Halvorsen, T. (2006). *Miljøarbeid – teori og praksis* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Helsetilsynet. (2018). *Barnas hjem. Voksnes ansvar. Oppsummering av landsomfattende tilsyn med barnevernsinstitusjoner i 2018* (Rapport Helsetilsynet 3/19). Hentet fra https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2019/helsetilsynetrapport3_2019.pdf
- Honneth, (2019). *Tingliggjøring og anerkjennelse*. Oslo: Cappelen Damm.
- Høisæter, N., T. (2016, 04. Mars). Medleverturnus til beste for beboere og ansatte. *Fontene*. Hentet fra <https://fontene.no/debatt/medleverturnus-til-beste-for-beboere-og-ansatte-6.47.346322.ff3616fc33>
- Ingstad, K. & Amble, N. (2015). En ny ro med langturnus. *Nordic journal of nursing research*, 35, (3), 152-157. <https://doi-org.pva.uib.no/10.1177/0107408315584705>
- Jacobsen, B., Thangaard, L. & Brinkmann, S. (2010). Fænomenologi I.A. Brinkmann, S. & Thangaard, L. (Red.), *Kvalitative metoder – en grundbog* (s. 185-205). Danmark: Hans Reitzels Forlag
- Johannessen, A., Tufte, P., A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag AS
- King, N. & Horrocks, C. (2010). *Interviews in qualitative research*. London: Sage publications
- Klette, T., Kleiven, T., Kalfoss, M., H., Halvorsrud, L. & Owe, J. (2016). Omsorgens innhold og mangfold – Fenomenet omsorg sett fra et flerfaglig perspektiv, *Tidsskrift for*

omsorgsforskning, 2 (01), s. 12-23. Hentet fra https://www.idunn.no/tidsskrift_for_omsorgsforskning/2016/01/omsorgens_innhold_og_mangfold_-_fenomenet_omsorg_sett_fra_e

Krumsvik, R., J. (2014). *Forskningsdesign og kvalitativ metode. Ei innføring*. Bergen: Fagbokforlaget

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Kvaran, I. & Holm, J. (2012). *Barnevernsfaglig miljøterapi*. Kristiansand: Cappelen Damm Høyskoleforlaget

Larsen, E. (2004). *Miljøterapi med barn og unge. Organisasjonen som terapeut*. Oslo: Universitetsforlaget

Martinsen, K. (1989). *Omsorg, sykepleie og medisin*. Oslo: Tano

Moland, L., E. & Bråthen, K. (2012). *Langturnus og hele stillinger i Bergen kommune. Arbeidstid i tjenester for utviklingshemmede og psykisk syke* (Fafo Rapport, 60/12). Hentet fra <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/langturnus-og-hele-stillinger-i-bergen-kommune>

Munthe-Kaas, H., M., Hammerstrøm, K., T., Kurtze N. & Nordlund, K., R. (2013). *Effekt av og erfaringer med kontinuitetsfremmende tiltak i barnevernsinstitusjoner* (Rapport Kunnskapssenteret, 4/13). Hentet fra https://fhi.brage.unit.no/fhi-xmli/bitstream/handle/11250/2477328/K_Rapport_2013_04.pdf?sequence=2

Møller, L. (2012). *Anerkjennelse i praksis. Om utviklingsstøttende relasjoner*. Oslo: Kommuneforlaget AS

Neumann, C., B. (2017). Kroppsliggjorte omsorgspraksiser på omsorgsinstitusjon. *Norges barnevern*, 94 (2), 96-109. <https://doi-org.pva.uib.no/10.18261/issn.1891-1838-2017-02-03>

- Nicolaisen, M. (2012). Innarbeidingsordninger og familieliv – erfaringer fra helsesektoren og industrien. *Søkelys på arbeidslivet*, 29 (3), 224-241. Hentet fra https://www-idunn-no.pva.uib.no/spa/2012/03/innarbeidingsordninger_og_familieliv_-_erfaringer_fra_helse
- Olberg, D., & Pettersen, K-S. (2015). *Arbeid i barneverninstitusjonene. Praktisering og regulering* (Fafø Rapport 01/15). Hentet fra <https://www.arbeidslivet.no/Arbeid1/Arbeidstid/Langturnus-i-barneverninstitusjonene/>
- Olsvik, B., S. & Saus, M. (2019). Skjønn i praktisk barnevernsledelse; Kollektiv prosess med organisatoriske begrensninger. *Norges barnevern*, 96 (4), 262-281. <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-04-05>
- Paulsen, V., Aune, J., A., Melting, J., K., Stormyr, O. & Berg, B. (2017). Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet. *Norges barnevern*, 94 (2), 84-95. <https://doi-org.pva.uib.no/10.18261/issn.1891-1838-2017-02-02>
- Reime, M. A. (2017). Mellom uansvarlig og kompetent. Forståelser av barnet og rettighetspraksiser blant ansatte i barnevernsinstitusjoner. *Norges barnevern*, 94 (1), 22-39. <https://doi-org.pva.uib.no/10.18261/issn.1891-1838-2017-01-03>
- Schibbye, A-L., L. & Løvlie. E. (2017). *Du og barnet. Om å skape gode relasjoner med barn*. Oslo: Universitetsforlaget
- Skau, G., M. (2011). *Gode fagfolk vokser. Personlig kompetanse i arbeid med mennesker* (4. utg.). Oslo: Cappelen Damm
- Skau, G., M. (2013). *Mellom makt og hjelp- Om det flertydige forholdet mellom klient og hjelper* (4. utg.). Oslo: Universitetsforlaget
- Sommerfeldt, M., B. (2019). Relasjoner mellom barn og voksne på barneverninstitusjoner i Norge. Vår tids forståelser sett i et historisk perspektiv. *Norges barnevern*, 96 (3), 172-188. <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-03-04>

Statistisk sentralbyrå (2019, 8. november). Barnevernsinstitusjoner. Hentet fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/barneverni>

Storø, J., Backe-Hansen, E. & Løvgren, M. (2017). Hva muliggjør godt institusjonsarbeid? Kunnskapsoversikt til prosjektet «barneverninstitusjoner som arena for omsorg». *Norges barnevern*, 94 (3), 166-184. <https://doi-org.pva.uib.no/10.18261/ISSN.1891-1838-2017-03-03>

Stølen, T. (2011). Anerkjennelse, subjektivitet, rettferdighet. *Agora*, 29 (02-02), 318-323. Hentet fra https://www-idunn-no.pva.uib.no/agora/2011/02-03/anerkjennelse_subjektivitet_rettferdighet

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse – en innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Bergen: fagbokforlaget

Thangaard, L. & Brinkmann, S. (2010). Interviewet: Samtalen som forskningsmetode I.A. Brinkmann, S. & Thangaard, L. (Red.), *Kvalitative metoder – en grundbog* (s. 29-53). Danmark: Hans Reitzels Forlag

Ulset, G. (2016). *Tett på livet i barneverninstitusjon – en eksempelstudie* (Rapport 6/16). Hentet fra <https://www.ntnu.no/documents/10293/1263899358/6-2016+-+tett+p%C3%A5+livet+i+barneverninstitusjon.pdf/2afcb875-a9d1-4658-95bb-eb95f7af6a50>

Weiss, R., S. (1997). *Learning from strangers. The art and methods of qualitative interview studies*. New York: The Free Press

Wærness, K. (1982). *Kvinneperspektiver på sosialpolitikken*. Oslo: Universitetsforlaget.

Vedlegg 2: Retningslinjer for master i barnevern

Retningslinjer for mastergradsoppgaven ved Master i barnevern, Universitetet i Bergen

Godkjent i Hemils undervisningsutvalg mai.18

Hensikt

Hovedhensikten med mastergradsoppgaven er å kvalifisere til vitenskapelige arbeidsformer. Studenten skal vise evne til å anvende sentrale forskningsprinsipper og til systematisk og kritisk analyse av problemstillinger og datatilfang. Mastergrads-oppgaven skal demonstrere at studenten evner å gi en selvstendig nyansert, klar og presis fremstilling av barnevernfaglig relevante tema.

Form

Mastergradsoppgaven kan skrives som monografi eller artikkel med en innledning og kan være en empirisk studie eller av teoretisk karakter, inkl. for eksempel litteraturreview.

Masteroppgaven kan også etter avtale med veileder og emneansvarlig skrives som en vitenskapelig artikkel til et fagfellevurdert tidsskrift (se om nærmere beskrivelser av masteroppgaven som artikkel).

Oppgaven kan skrives på engelsk.

Selvstendig forskningsarbeid

Mastergradsoppgaven kan være et individuelt arbeid eller den kan skrives i samarbeid med en annen student (gjelder masteroppgave som monografi). Den kan være et frittstående arbeid eller inngå som en avgrenset og selvstendig del av et pågående forskningsprosjekt. Oppgaven skal tilsvare 60 studiepoeng (se Studieplan for Masterprogram i barnevern).

Prosjektplan

Det forutsettes at studentene skriver en prosjektplan (forskningsprotokoll) for

mastergradsoppgaven. Planen skal kort redegjøre for prosjektets formål, problemstillinger og relevans, teoretisk og empirisk bakgrunn (litteraturgjennomgang), metodevalg og framgangsmåte, databehandling og analyseform, samt forskningsetiske vurderinger.

Prosjektplanen skal være 8-10 sider og skal godkjennes av veileder innen utgangen av 2. semester.

Veiledning og veiledningskontrakt

Studentene har krav på 40 t. veiledning som gis individuelt og i grupper. Dette inkluderer også veileders forberedelser og lesing av studentens oppgave.

Inntil 4 timer kan tas ut i tilknytning til utforming av prosjektplanen. To masterseminarer for siste års studenter inngår og som en del av timetallet.

Hvis to studenter skriver sammen, økes totalt antall veiledningstimer til 50 t. Studentene må skrive en samskrivingskontrakt (1-2 sider), hvor arbeidsfordelingen mellom studentene blir beskrevet. Denne skal være et virkemiddel for å sikre lik innsats fra begge studentene. I samskrivingskontrakten bør det inngås avtaler om for eksempel måter å jobbe sammen på, framdrift og forventet arbeidsinnsats.

Når masteroppgaven leveres, skal det legges ved et notat på 1-2 sider som beskriver fordeling av ansvar/innsats og hvilke deler studentene har hatt hovedansvar for. Notatet leveres til emneansvarlig for MABARN351.

Når to skriver sammen kreves det mer enn det som er vanlig for et enkeltstående arbeid. Det vil gjelde både mht bredde og dybde. Det vil være krav om et større antall sider, mellom 90 og 110 sider (ca.), flere problemstillinger, mer data og bredere litteraturtilfang. Når to studenter skriver sammen, skal hver student ha en arbeidsbelastning tilsvarende 60 stp.

Veiledningskontrakt skal, når prosjektplanen er godkjent, signeres av student, veileder og instituttleder, Kontrakten skal leveres til studiekeordinator og skal normalt være klar innen slutten av 2. semester.

Omfang

Mastergradsoppgaven skal ha et omfang på 70 til 90 s. (ca.) eksklusiv referanseliste og eventuelle vedlegg. Hvis to studenter skriver sammen skal omfanget være mellom 90 og 110 s. (ca.). Pagineringen begynner på: Innledning.

Marger: 2,5 cm, linjeavstand 1,5 og skrifttype/størrelse: Times roman 12.

Hovedelementene i masteroppgaven

Forekommer som oftest i denne rekkefølge:

Forsideark

Forord

Innholdsfortegnelse

Sammendrag (på norsk og engelsk)

Introduksjon

Hensikt og problemstillinger/hypoteser

Teori og begreper

Litteraturgjennomgang

Metode

Funn / Resultater / Diskusjon

Oppsumm./

Konklusjon, Referanseliste, Vedlegg

Forsideark

Forsidearket skal inneholde:

Tittel på mastergradsoppgaven

Mastergradskandidatens navn

Masteroppgave

Master i barnevern

Det psykologiske fakultet, Hemil-senteret

Universitetet i Bergen sitt emblem

Semester-Årstall

Forord

Forordet kan omtale arbeidsprosessen og hvem som har vært støttespillere. Det er vanlig å takke personer som har betydd mye for studiens gjennomføring og eventuelt deltakere i

studien. Fond eller organisasjoner man har fått penger av bør også takkes. Sørg for at navn og titler er korrekte.

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelsen gjengir disposisjonen. Bruk gjerne undernummerering og underoverskrifter. Se til at sideangivelsene stemmer overens med pagineringen i selve teksten.

Paginering fra innledning.

Sammendrag, sammenfatning (abstrakt)

Sammendraget (maksimum 250 ord) skrives på norsk, evt. også på engelsk Det skal ikke brukes forkortelser dersom de ikke er selvforklarende.

Sammendraget skal inneholde:

Noe om prosjektets bakgrunn (eventuelt)

Formål og problemstilling

Kort om datamateriale og metode

De viktigste funnene/resultater

Kort oppsummering/konklusjon

Nøkkelord

Introduksjon

Introduksjonen skal redegjøre for studiens bakgrunn og vise innsikt i det tema en har valgt.

Hensikten er å sette masteroppgaven inn i en større forskningsmessig og teoretisk ramme, og blant annet vise hvordan masteroppgaven kan bidra til kunnskap på feltet. Formål og problemstilling må være tydelig formulert i introduksjonen.

En kan definere viktige begreper i denne delen av oppgaven, evt. kan det komme senere i tiknytning til Teori.

Avhengig av valg av tema vil det ofte være aktuelt med en beskrivelse temaets kontekst, for eksempel hvis en viss type tjenester undersøkes (f. eks. barnevernets tiltaksarbeid), eller aktuell lovgivning/policy på det feltet som studeres.

Teori

Det skal her gis en grundig gjennomgang av sentrale begrep og relevant(e) teoretisk (e) perspektiv (er) (evt. modeller) som er valgt.

Litteraturgjennomgang

Innledningsvis presenteres kort hvordan litteratursøkene er gjennomført.

Litteraturgjennomgangen skal vise at studenten har satt seg godt inn i kunnskapsstatus på valgt forskningsfelt. Sentral og oppdatert empirisk forskning skal vise grunnlaget for valgte problemstillinger/hypoteser. Litteraturgjennomgangen bør vise at studenten har satt seg inn i både norsk og internasjonal forskningslitteratur på feltet.

Metode

Metodekapitlet skal inneholde følgende elementer:

En kort redegjørelse av oppgavens epistemologiske ståsted.

Valg av forskningsdesign og metode beskrives og begrunnes.

I kvalitative forskningsprosjekt beskrives type utvalg (informanter/dokumenter etc.) rekrutteringsprosesser/utvelgelse, selve datainnsamlingsprosessen og utfordringer en har stått ovenfor. Selve analysearbeidet (fremgangsmåter) må beskrives. Viktige kvalitetsaspekter i kvalitativ forskning slik som validitet/gyldighet, pålitelighet og overførbarhet må beskrives

I kvantitative forskningsprosjekt beskrives utvalget, utvalgets størrelse, inklusjons- og eksklusjonskriterier. Svarprosent, frafall og missing data må beskrives, i likhet med rensing og tilpasning av data. Datainnsamlingsprosessen må beskrives og hvem som samlet inn dataene. Metode og statistiske analyser må beskrives og hvis standardiserte instrumenter er brukt, må disse refereres til og beskrives. Hvis testene er tilpasset (modifisert), må dette beskrives og begrunnes. Validitet, reliabilitet og generaliserbarhet må beskrives.

Etikk

Studenten må beskrive og reflektere over mulige forskningsetiske utfordringer knyttet til prosjektet, samt redegjøre for skritt som er tatt for å sikre at viktige etiske hensyn er ivaretatt.

Studenten har en plikt til å gjennomføre masteroppgavearbeidet mht etiske retningslinjer for forskning. Det innebærer bl.a. at studenten må forholde seg bevisst til – og reflektere rundt forskningens krav til informert samtykke, konfidensialitet og forskerens redelighet og ansvarlighet. Studenten må forholde seg til spesifikke etiske hensyn knyttet til aktuell studie.

Alle forsker- og studentprosjekt som innebærer elektronisk behandling av personopplysninger og/eller opprettelse av et manuelt personregister med sensitive personopplysninger skal meldes til Norsk Samfunnsvitenskaplig Datatjeneste (NSD). Opplysninger finner du på www.nsd.uib.no. I noen få prosjekter kan det være aktuelt å melde til Regional forskningskomite (REK). Meldeskjema legges som vedlegg til masteroppgaven.

Det er videre studentens plikt å lære seg å referer til kilder på en etisk og akademisk korrekt måte. Se for øvrig: Bruk av kilder i skriftlige arbeider ved UiB, samt www.etikkom.no. Studenten må og sette seg nøye inn i og følge Universitetets retningslinjer når det gjelder hva som kan anses som fusk (plagiering).

Det må gjøres klart hvem som er prosjektleder og eier av relevante data studien bygger på.

UiB har regler for studentens sikkerhet i forbindelse med feltarbeid/datainnsamling.

Funn/Resultater

Funn/resultater skal belyse problemstillingene i oppgaven. Beskriv gjerne funn/resultater i samme rekkefølge som problemstillingene er nevnt i introduksjonskapittelet.

I kvalitative studier presenteres og diskuteres funn ofte fortløpende i samme kapittel. I kvantitative studier er det mest vanlig å først presentere funn og deretter drøfte (hver for seg). For noen kvalitative studier vil det og kunne være aktuelt å ha en samlet drøfting etter fremstilling av funn.

Diskusjon

Diskusjonen skal vise studentens evne til å fortolke egne funn/resultater i lys av aktuell teori og forskningslitteratur.

Beskriv styrker og svakheter med studien i diskusjonskapitlet, uten at dette gis for stor plass.

Diskuter og betydningen (implikasjoner) av det du har funnet.

Konklusjon

Avslutt oppgaven med en kort gjennomgang av viktigste funn/hovedkonklusjoner, implikasjoner av studien og forslag til videre forskning

Referanser

Det finnes flere referansesystemer. Oppsett i henhold til Harvard systemet, The American Psychological Association Style (APA) og Vancouver systemet er bredt akseptert. Velg ett av dem og bruk en enhetlig referansemåte. Det finnes dataprogram som kan gi assistanse med dette (eks. End Note, Reference manager) og manualer med utfyllende beskrivelse av og retningslinjer for bruk av ulike referansesystem. Det mest brukte ved UiB, Psykologisk fakultet er APA.

I referanselisten føres all litteratur opp som det er vist til i teksten og i henhold til de anbefalte retningslinjer for det referansesystem som er valgt. Det skal være fullt samsvar mellom referanser i tekst og i referanseliste.

Vedlegg

Eventuelle vedlegg så som for eksempel intervjuguide, spørreskjema, samtykke-erklæring og kvittering fra personvernombudet (NSD) plasseres bakerst i mastergradsoppgaven, og hvert enkelt vedlegg nummereres separat. Det henvises til vedleggene i teksten (eks. Vedlegg 4, s. 2).

Omarbeiding til artikkel

Hvis oppgaven omarbeides til en artikkel med tanke på innsending til tidsskrift etter avsluttende muntlig eksamen, skal medforfatterskap for veiledere diskuteres.

Masteroppgave som artikkel

Oppgaven skal bestå av tre deler: Innledning, artikkel og vedlegg. Artikkelen skal være leveringsklar til et tidsskrift. Hovedelementene i artikkelen vil være de samme som for monografi men i en mer fortettet form. Omfanget (antall s.) er avhengig av retningslinjer for planlagt fagtidsskrift.. Det gis ikke anledning til å levere masteroppgave som artikkel hvis to studenter skriver sammen. Innledningen skal være på maks 20 sider og skal være en utdyping av teoretiske og metodiske aspekter, evt. andre tema som er lite dekket i artikkelmanuset. På samme måte som for monografi skal dokumentasjon føres opp i vedlegg, for eksempel tillatelse fra NSD, informasjonsskriv, samtykkeerklæring, intervjuguide/spørreskjema. Studenten skal være forfatter alene.

Dersom artikkelen bearbeides videre for innsending til tidsskrift etter avsluttende eksamen skal veileders medforfatterskap vurderes/diskuteres. Se Vancouver reglene for mer informasjon om medforfatterskap www.icmje.org samt www.etikkom.no

Innlevering

Den ferdige mastergradsoppgaven skal være forelagt veileder før innlevering.

Mastergradsoppgaven skal innleveres elektronisk, som PDF fil.

Sensur

Sensur vil finne sted innen fire uker fra innlevering (unntaksvis kan det gå inntil to uker til).

Eventuell ny innlevering

Det gis ikke anledning til å levere inn samme masteroppgave flere ganger.

Masteroppgave kan leveres på nytt en gang innen samme fag/tema dersom avhandlingen er ny eller så omarbeidet at den kan vurderes som en ny avhandling. Kandidaten må da: stille og gi svar på nye problemstillinger, og/eller trekke inn nytt empirisk materiale (kilder/data), og/eller gjøre en radikalt endret analyse og tolkning av empirien.

Studenten må søke instituttets undervisningsutvalg om å gå opp til ny eksamen. I søknaden skal studenten gjøre rede for de endringer som planlegges gjort i oppgaven. Ny innlevering kan skje tre måneder og senest to år etter første eksamensforsøk.

Vurdering

Mastergradsoppgaven evalueres med bokstavkarakterene A til F, der A er beste karakter og F er strykkarakter. Oppgaven bedømmes av en komité hvorav minst én person skal være ekstern (ikke ansatt ved Universitetet i Bergen), og én person skal være intern. Mastergradsoppgaven vurderes med henblikk på bl.a. tematisering og avgrensning (problemstilling), dokumentasjon, adekvat valg og bruk av metode, teoretisk innsikt, selvstendighet og kunnskapsbidrag.

Hovedmoment i evaluering av en masteroppgave er som følger:

Er forskningsspørsmålet velbegrunnet og klart formulert?

Er forskningsmetoden velegnet til å besvare forskningsspørsmålet?

Er data og analyseresultater tilstrekkelig beskrevet?

Er der tilstrekkelig anvendelse av teori?

Er diskusjonen tilfredsstillende, med tilstrekkelig henvisning til annen forskningslitteratur?

Er der et tilstrekkelig fundament for konklusjonene?

Er arbeidet omfattende nok?

Er oppgaven relevant for barnevernfeltet?

Er arbeidet tilstrekkelig originalt og gir et bidrag til fagfeltet?

Er arbeidet hovedsakelig studentens eget?

Masteroppgave som artikkel

Skrevet av Anette Christine Iversen, emneansvarlig MABARN351 22.10.2018

Det følger av Retningslinjer for masteroppgaven i barnevern at det gis mulighet til å skrive masteroppgaven som en vitenskapelig artikkel etter avtale med veileder. Her følger litt utdypende informasjon om denne muligheten.

Om å skrive vitenskapelig artikkel

En vitenskapelig artikkel har høyere krav til skriftlig fremstilling, bidrag og presisjonsnivå enn en masteroppgave. Ved å få publisert en artikkel vil arbeidet bli tilgjengelig og synlig for et større publikum og flere vil kunne få nytte av kunnskapen.

Studenten må i samarbeid med veileder søke og gjøre seg kjent med aktuelle vitenskapelige tidsskrift og bestemme om artikkelen skal være på norsk eller engelsk. På NSD finnes en liste over alle publiseringskanaler (<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/Forside>).

Norske tidsskrift kan søkes opp via søkeportalen IDUNN.no Aktuelle tidsskrift kan være Norges Barnevern, Fontene Forskning, Tidsskrift for velferdsforskning eller andre. Det finnes også et stort antall internasjonale tidsskrift for eksempel Child Care in Practice, European Journal of Social Work og mange flere. På tidsskriftenes hjemmeside finnes informasjon om hvilke tema tidsskriftet ønsker artikler om og hvilke lesere de henvender seg til. Noen tidsskrift er rettet spesifikt mot en smal gruppe for eksempel sosialarbeidere mens andre tidsskrift er rettet mot et bredere publikum og er mer tverrfaglig. Noen retter seg mest mot forskere mens andre retter seg både mot forskere, praktikere og politikere. Dette er eksempel på forhold som bør vurderes og tas med i betraktningen når du skal velge tidsskrift, og vil også ha betydning for hvordan artikkelen utformes.

De fleste tidsskrift har en forfatterveiledning som beskriver i mer detalj krav til form og innhold som kreves at følges, for eksempel antall ord som er tillatt, hvilke overskrifter en skal ha og hvilke referansestil, se for eksempel Norges Barnevern som eksempel på forfatterveiledning:

<https://www.idunn.no/tnb#/authors>

Vær oppmerksom på at ulike tidsskrift har ulike krav til form og struktur og egne forfatterveiledninger. Det er også nyttig å lese gjennom noen artikler i det valgte tidsskriftet for å gjøre seg kjent med form, struktur og stil.

Artikkelen skal utarbeides i tråd med tidsskriftets retningslinjer og forfatterveiledning. Det er vanlig at artikkel må bearbeides noe videre før den kan sendes inn til tidsskrift etter at den er bedømt som masteroppgave. Det skal avtales om veileder skal være medforfatter. Vancouver reglene for medforfatterskap skal følges. Det er ikke et krav at artikkelen publiseres.

Innledningen til artikkel

I tillegg til artikkelen må studenten levere en innledning på 20 sider. Ettersom en artikkel er mye mer fortettet og har begrensning på antall ord skal innledningen være en utdyping av teoretiske og metodiske aspekter, evt. andre tema som er lite dekket i artikkelmanuset. Ofte er det lite plass til teori i en artikkel og en mulighet kan være å gi en grundigere presentasjon av teori, det kan og være mulig å gi en grundigere forskningsgjennomgang. For noen tema kan være relevant å presentere nasjonale føringer, lover og forskrifter. På metodedelen er det mulig å utdype for eksempel vitenskapsteori, forskningsdesign, forskningsetikk. Det er ikke spesifikt krav til hva som skal inngå i innledningen med det må være relevant for masteroppgavens tema og utdype noen tema. Siden ekstern sensor ofte er ukjent med denne formen anbefales det i innledningen å referere til retningslinjene for masteroppgaven å klargjøre hva som inngår i artikkelen, hvordan innledningen er bygget opp og hva som tilføres, utdypes i denne i forhold til artikkelen. For eksempel kan man skrive som dette:

Jeg har valgt å skrive masteroppgaven som er artikkel med en kappetekst, slik retningslinjene for masteroppgave i barnevern legger til rette for. Artikkelen (Vedlegg 1) er skrevet til tidsskriftet "Norges barnevern". Artikkelen er på 6900 ord og følger retningslinjer knyttet til publisering der (Vedlegg 2). Artikkelen er skrevet med tanke på publisering. I følge retningslinjene i "Mittuib" for levering av masteroppgaven i artikkelformat skal artikkelen

leveres sammen med en innledning/kappetekst. I mitt masterprosjekt består kappeteksten av syv kapitler.

Masteroppgaven leveres med samme forside som for monografi og inneholder Innledning, artikkel og eventuelt andre vedlegg. Her vises eksempel på en innholdsfortegnelse fra en masteroppgave som ble skrevet som artikkel. Der det står «tema» er det beregnet at man skal sette inn tema den aktuelle masteroppgaven omhandler, for eksempel adferdsvansker, fosterhjem, hjelpetiltak, tverrfaglig samarbeid.

Innholdsfortegnelse

Innledning	Error! Bookmark not defined.
Masteroppgavens målsetting og forskningsspørsmål	Error! Bookmark not defined.
Kappetekstens struktur	Error! Bookmark not defined.
Begrepsavklaring	Error! Bookmark not defined.
3. Om temaet	Error! Bookmark not defined.
Metode	Error! Bookmark not defined.
4.1. Vitenskapsteoretisk ståsted	Error! Bookmark not defined.
4.1.1. Konstruktivistisk perspektiv	Error! Bookmark not defined.
4.1.2. Hermeneutisk forståelse	Error! Bookmark not defined.
Presentasjon av hovedprosjektet for datainnsamlingen	Error! Bookmark not defined.
Rekruttering	Error! Bookmark not defined. 4.2.2.
Intervjuprosessen	Error! Bookmark not defined. 4.2.3.
Transkripsjon av datamaterialet	Error! Bookmark not defined.
Fokusgruppeintervju som kvalitativ metode	Error! Bookmark not defined. 4.4.
Metodiske fordeler og begrensninger ved bruk av sekundærdata	Error! Bookmark not defined.
Troverdighet, pålitelighet og overførbarhet	Error! Bookmark not defined.
Etiske refleksjoner	Error! Bookmark not defined.
Forskningsstatus <i>temaet</i>	Error! Bookmark not defined.
5.1. Søkestrategi	Error! Bookmark not defined.
<i>Tema</i>	Error! Bookmark not defined.
<i>Undertema 1</i>	Error! Bookmark not defined.
<i>Undertema 2</i>	Error! Bookmark not defined.

Oppsummering ..... Error! Bookmark not defined.

Litteraturliste ..... Error! Bookmark not defined.

Vedlegg

Vedlegg 1: Artikkel

Vedlegg 2: Retningslinjer for skriving av artikkel fra Norges Barnevern

Vedlegg 3: Forfatterveiledning fra tidsskriftet Norges barnevern

INNLEVERING AV MANUS

Før du sender inn ditt manuskript til redaksjonen ber vi om at du leser forfatterveiledningen nøye, og sjekker at:

Forfatteropplysningene er fullstendige

Antall tegn med mellomrom ikke overskrider maksimumsgrensen

Noter og referanser er i henhold til veiledningens standard

Et kort abstrakt og nøkkelord på engelsk og norsk/svensk/dansk er inkludert

Manuskripter sendes til redaksjonen per e-post for

vurdering: redaksjon@barnevernssambandet.no.

KRAV TIL ARTIKLER

Tidsskriftet Norges Barnevern tar imot både fagartikler og vitenskapelige artikler.

Fagartikler og vitenskapelige artikler bør ikke overstige 6–7000 ord. Litteraturliste og eventuelle noter kommer i tillegg. Debattinnlegg eller andre faglige bidrag bør ikke overstige 700 ord.

Tidsskriftet benytter fire grader av overskrifter. Artikkelens tittel og undertittel, avsnittstittel og undertittel i den løpende teksten. Marker gjerne tittelgraden i parentes.

Manuskriptet skal inneholde følgende:

Forfatternavn, tittel, arbeidssted, adresse, e- postadresse (Merk: legges i egen fil om artikkelen ønskes fagfellevurdert)

Artikkeltittel

Kort sammendrag som vil brukes som ingress

Artikler som ønskes fagfellevurdert skal også ha et engelsk sammendrag på inntil 120 ord samt nøkkelord på henholdsvis engelsk og norsk.

Nummererte sluttnoter

Litteraturliste, alfabetisk ordnet

Forfatterfoto

REFERANSER

Tidsskriftet bruker referansestilen APA. Disse nettstedene kan konsulteres for en innføring i hvordan referanser føres:

<http://sokogskriv.no/kildebruk-og-referanser/referansestiler/apa-6th/>

<http://kildekompaset.no/referansestiler/apa-6th.aspx>.

APA bruker forfatter og årstall i referanser. Når man refererer eller oppsummerer en kilde settes forfatterens etternavn og årstall i parentes i teksten på denne måten: (Andersen, 2011; Andreassen, 2004; Askheim, 2009). Hvis referansen har to eller flere forfattere benyttes &-tegnet: (Deegan & Anderson 2006).

Referanselisten skrives til slutt etter hovedteksten. Referanselisten føres alfabetisk på første forfatters etternavn.

Manuskripter som ikke følger stilen, blir sendt tilbake til forfatteren.

DOI-REFERANSER

Referansene skal alltid inkludere DOI (digital object identifier) for kilder som har dette. DOI skal være en klikkbar URL og plasseres til sist i referansen. Hvis du er usikker på hva DOI-koden til en referanse er, eller om en DOI-kode finnes, kan du gjøre et raskt søk etter tittel, forfatternavn osv. på <http://search.crossref.org/>

SITAT I TEKSTEN

Sitater markeres med hermetegn inne i teksten. Sitater over 3 linjer skal være i 10 punkt, enkel linjeavstand, 0,5 cm innrykk fra venstre marg og skal ikke markeres med hermetegn. Enkle hermetegn på sitat inne i et sitat. Avkorting av et sitat markeres slik: [...].

Hermetegnene skal vendes rett vei: “...” eller ‘...’ (Oppskrift: Finn Symbol på Inset-menyen i Word, velg “Special characters” og “Double opening quote” eller “Double closing quote” (evt. ‘Single opening/closing quote’ for sitat inne i sitat).

TABELLER, FIGURER OG ILLUSTRASJONER

Disse nummereres fortløpende. Marker hvor i manuskriptet hvert element skal plasseres, slik [tabell 1 omtrent her].

Antall tabeller, figurer og illustrasjoner bør begrenses, og tabeller og figurer bør være selvforklarende og ha korte overskrifter. Av hensyn til sitatretten må alle illustrasjoner være relevante og anses som komplement til teksten.

Alle tabeller, figurer og illustrasjoner som benyttes i manuskriptet må være tillatt å publisere open access. Dersom det ikke er forfatteren selv som har laget figuren, skal navnet på tegner eller fotograf oppgis i figurteksten. Forfatteren innhenter selv tillatelse til bruk av tidligere trykte illustrasjoner. Illustrasjoner må ha oppløsningsgrad på minst 300 dpi.

PUBLISERINGSETIKK

Redaksjonen er opptatt av at det som publiseres i tidsskriftene, er av høy faglig kvalitet og følger internasjonale etiske standarder for vitenskapelig publisering. Tidsskriftet følger retningslinjene til [Committee of Publication Ethics \(COPE\)](#).

VURDERINGSPROSESSEN

Tidsskriftet benytter fagfeller for å sikre den vitenskapelige kvaliteten til artiklene. Innkomne bidrag blir først vurdert av ansvarlig redaktør med tanke på relevans og kvalitet. Tidsskriftet følger tosidig anonymitets-prinsipp: både forfatter og fagfelle er anonyme for hverandre. Derfor må manuset anonymiseres før det sendes inn, dvs. forside med forfatternavn og - omtaler sendes inn som separat dokument og selvreferanser må anonymiseres. Redaksjonen konkluderer på grunnlag av fagfellevurderingene og videreformidler disse kommentarene og eventuelle endringsforslag til artikkelforfatteren.

Dersom et medlem av redaksjonen er forfatter, håndteres manuskriptet av noen uten tilknytning til redaksjonen og forfatter holdes utenfor beslutningsprosessen for manuskriptet.

ETTER PUBLISERING

Forfatter vil motta pdf av artikkelen når den er publisert.

Publisering av artikkel i tidsskriftet er underlagt bestemmelsene i *Normalkontrakt for utgivelse av litterære verk i tidsskrift* utarbeidet av Den norske Forleggerforening og Norsk

faglitterær forfatter- og oversetterforening. Se også informasjonsbrev fra Universitetsforlaget om *Normalkontrakt for utgivelse av litterære verk i tidsskrift*, samt informasjon om egenarkivering av artikkelen.

SKRIVETIPS

Sjekkliste for vitenskapelige artikler, fagfelleverderte

Er artikkelen relevant for Tidsskriftet Norges Barneverns interesseområde, det feltet tidsskriftet skal dekke?

Er hensikten, formålet med artikkelen klart formulert, svarer artikkelen på / oppfyller den sitt eget prosjekt?

Er artikkelen bygget opp i tråd med prinsippene for vitenskapelige artikler (Formål, metode, forskning og data, drøfting og konklusjon)?

Er artikkelen fundert på relevant og oppdatert faglitteratur fra inn og utland?

Er litteraturlisten fullstendig, følger den malen APA 6th som er den gjeldende for tidsskriftet?

Foreligger det sammendrag og nøkkelord på norsk og engelsk?

Er artikkelen innenfor tillatt lengde på 7000 od? Hvis ikke kort ned for artikkelen sendes til vurdering.

Generelle skrivetips

Hold fokus på alle nivåer, på overordnet nivå, i kapitler, i avsnitt og i setninger.

Disponer artikkelen grundig. Det gjør det enklere å holde fokus.

Korte, klare setninger fungerer bedre enn lange setninger med mange innskudd. Skriv heller to korte, fullstendige setninger enn en lang. Det er ingen skam å sette punktum. En leservennlig periode har sjelden mer enn 22 til 25 ord.

Si én ting om gangen.

Sørg for at hoved verbet kommer langt til venstre i setningen, og spre resten av innholdet til høyre.

Tenk på hvem leseren er. Faguttrykk er OK innenfor feltet man forventer at leseren befinner seg i. For øvrig bør man ha et bevisst forhold til faguttrykk fra andre felt, vitenskapelige ord og uvanlige

Vær mest mulig konkret.

Varier ordvalg og språk, men pass på at stil og normvalg er gjennomført gjennom hele artikkelen. (Dette kan være en utfordring om det er flere forfattere). Stilbrudd og ligende er imidlertid tillatt om det ligger en hensikt bak.

Bruk komma riktig. Det kan være avgjørende for betydningen.

Vis engasjement og interesse.

Hvis du leser teksten høyt for deg selv blir det lettere å identifisere de aller mest «papirknitrende» uttrykkene.

(Takk til Finn-Erik Vinje.)

Vedlegg 4: Tillatelse fra NSD

NSD Personvern

09.07.2019 15:28

Det innsendte meldeskjemaet med referansekode 963865 er nå vurdert av NSD. Følgende vurdering er gitt: Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 09.07.2019 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte. Utvalget har taushetsplikt. NSD bemerker at det under intervjuet dermed ikke skal stilles spørsmål relatert til taushetsbelagte opplysninger.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.12.2020.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: - lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de

registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen - formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål - dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet - lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet DE

REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20). NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Mathilde Hansen Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vedlegg 5: Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet

” Miljøarbeidere og miljøterapeuter i norske barnevernsinstitusjoner”

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan miljøarbeidere og miljøterapeuter opplever å arbeide tett på ungdom med rus-kriminalitet- og atferdsproblem. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å undersøke hvilke opplevelser og erfaringer miljøarbeidere og miljøterapeuter har knyttet til å jobbe tett på ungdom med rus-, kriminalitet- og atferdsproblemer. Det vil være fokus på din relasjon til ungdommene, kollegial støtte og hvordan du påvirkes faglig og personlig av jobben din. Miljøarbeidere og miljøterapeuter i barnevernsinstitusjoner har mandat fra barnevernstjenesten og skal i den forlengelse sørge for trygge vilkår for positiv atferdsendringer hos ungdommer som har havnet skjevt ut i samfunnet. Formålet med dette prosjektet er å fremme arbeidernes stemme, med håp om en stadig forbedret praksis innenfor barnevern- og institusjonssektoren.

Prosjektet er en mastergradsoppgave som ønsker å rette fokuset på barnevernsarbeidere som trygge, omsorgsfulle og tillitsvekkende personer i livene til sårbare mennesker. Prosjektet har som formål å finne fordeler og ulemper, sett fra miljøarbeideren og miljøterapeutens perspektiv, ved å jobbe tett på ungdom med ulike problematikker. For å dekke et stort spekter av de som jobber i en barnevernsinstitusjon er det ønskelig å få snakket med kvinner og menn i alle aldre, som har minimum 2 års arbeidserfaring i stilling som miljøarbeider eller miljøterapeut ved en barnevernsinstitusjon.

Forskningsspørsmålene som vil tematisere prosjektet er som følger:

«Hvordan opplever miljøarbeideren og miljøterapeuten betydningen av sin egen rolle i møte med ungdommen?»

«Hvilke kvaliteter ved seg selv opplever miljøarbeideren eller miljøterapeuten har betydning for relasjonen de får til ungdommen?»

«Hvilke opplevelser og erfaringer har miljøarbeidere og miljøterapeuter knyttet til arbeid med ungdom i barnevernsinstitusjoner?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

HEMIL-senteret ved Universitetet i Bergen er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Grunnen til at nettopp du får denne henvendelsen er basert på følgende kriterier: Du er miljøarbeider eller miljøterapeut med minimum 2 års arbeidserfaring fra arbeid i barnevernsinstitusjon med fokus på rus-, kriminalitet- og atferdsproblematikk.

Denne henvendelsen sendes ut til alle aktuelle personer med overnevnte kriterier som jobber i din organisasjon. Henvendelsen er videreformidlet gjennom en felles kontaktperson, der dere har fått tilsendt informasjon om prosjektet og e-postadresse samt telefonnummer slik at dere kan kontakte meg om dere ønsker å delta i prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du stiller opp på ett intervju. Det vil ta deg 45-120 minutter. Intervjuet inneholder spørsmål om faglige og personlige erfaringer og opplevelser knyttet til arbeidet med ungdom med rus-, kriminalitet- og atferdsproblematikk. Det vil være fokus på positive og utfordrende opplevelser og erfaringer i arbeid med ungdom.

Intervjuet vil bli tatt opp på båndopptaker og vil lagres på en sikker server knyttet til Universitetet i Bergen. Innsyn i opplysninger som fremkommer av intervjuet vil begrenses til meg og mine prosjektveiledere. Jeg vil i stor grad begrense notatføring under intervjuet. Eventuelle notater vil føres direkte inn på en sikker server etter endt intervju. Det vil også samles inn informasjon om navn, alder og arbeidserfaring. Dette vil hjelpe meg å sortere de ulike intervjuene jeg gjør, og vil anonymiseres etter prosjektslutt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke

samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil til enhver tid bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

I dette prosjektet vil Universitetet i Bergen, hovedveileder Oyeniyi Samuel Olaniyan, biveileder Ragnhild Hollekim og student Mariann Vevatne Kristiansen ha tilgang til opplysninger som fremkommer av datainnsamlingen (intervjuene).

For å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysninger vil navn og andre kontaktopplysninger bli erstattet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Alle opplysninger vil lagres på en sikker forskningsserver ved UiB.

Om du velger å delta i dette prosjektet vil du ikke kunne gjenkjennes av andre i publikasjoner. Personopplysninger vil anonymiseres og kun alder, utdanning og arbeidserfaring vil være relevante opplysninger som kan fremkomme i publikasjon. Opplysninger som publiseres vil være direkte knyttet til problemstilling og forskningsspørsmål.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes senest 31. desember 2020. Etter prosjektslutt vil personopplysninger anonymiseres og bevares på en sikker forskningsserver ved UiB. Båndopptak vil slettes etter prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
å få rettet personopplysninger om deg,
å få slettet personopplysninger om deg,
å utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Bergen har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Universitetet i Bergen ved Mariann Vevatne Kristiansen (student), Oyeniya Samuel Olaniyan (hovedveileder) eller Ragnhild Hollekim (biveileder).

Vårt personvernombud: Personvernombud for forskning (PVO)

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Student Mariann Vevatne Kristiansen

Vedlegg 6: Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Miljøarbeidere og miljøterapeuter i norske barnevernsinstitusjoner», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 31. desember 2020.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 7: Intervjuguide

Intervjuguide

Introduksjon

Velkommen, og tusen takk for at du ønsker å delta i dette intervjuet. Mitt navn er Mariann og jeg holder nå på med min masteroppgave innenfor barnevern. Jeg har jobbet som pedagog i barnehage i tre år og det siste året har jeg jobbet som vikar i en barnevernsinstitusjon lik den dere jobber i. Opplevelser og erfaringer jeg selv har hatt i vikarjobben har i stor grad påvirket ønsket om å undersøke hvordan miljøarbeidere og miljøterapeuter opplever sin arbeidshverdag.

Formålet med intervjuene jeg skal gjøre knyttet til dette forskningsprosjektet er å belyse miljøarbeideres og miljøterapeuters opplevelser og erfaringer knyttet til å arbeide med ungdom som er plassert på barnevernsinstitusjoner. Ditt bidrag gjennom dette intervjuet vil være med å belyse både positive og utfordrende opplevelser i ditt yrke, og vil videre kunne bidra til mer kunnskap om arbeid med de mest utsatte ungdommene. Dere som arbeider med ungdommene til daglig står ofte oppe i vanskelige avgjørelser som krever mye av dere både profesjonelt men også personlig. I løpet av dette intervjuet vil begge disse områdene undersøkes.

Det er ønskelig at dette intervjuet skal fremme dine subjektive opplevelser og erfaringer. Det vil derfor bli stilt flere åpne spørsmål med rom for dine fortellinger. Jeg vil legge frem en båndopptaker som tar opp samtalen vår. Jeg vil også ha en liten notatblokk med meg som jeg har mulighet til å notere i. Denne vil bli brukt i liten grad, da jeg ønsker å ha fokus på samtalen. Jeg har også med en samtykkeerklæring som du skal få skrive under på. Denne viser til din anonymitet gjennom å delta i intervjuet og viser til at alt som sies skal behandles konfidensielt.

Åpningsspørsmål

Først vil jeg at du forteller kort om deg selv. Navn, alder/fødselsår og litt om utdanning og arbeidserfaring samt stilling der du er nå.

Vil du fortelle meg litt om bakgrunnen for at du jobber på institusjon for ungdom med rus-, kriminalitet- og atferdsproblematikk? Og hvorfor akkurat her? / Vil du fortelle meg litt om hvilken type institusjon du jobber på? Hvorfor jobber du akkurat her?

Hovedspørsmål

- 1) Først vil jeg høre litt om hvordan en vanlig arbeidsdag ser ut for deg. Er det noe som er utfordrende? Jobber du turnus eller vanlige arbeidsdager?
- 2) Bruker dere noen spesielle metoder i arbeidet inn mot ungdommene? Kan du fortelle meg litt om disse, samt hvordan du føler at disse er en hjelp for deg i arbeidet du gjør med ungdommene?

Nå vil jeg at vi skal snakke litt om din relasjon til ungdommene du jobber med til daglig, og jeg har derfor noen spørsmål som vil være spennende å utforske fra ditt perspektiv.

- 3) Hva er viktig for deg når du skal få til en god relasjon til ungdommene du jobber med? Når opplever du mestring i en relasjonsbyggende prosess, og hvordan påvirker dette deg som fagperson (og privatperson)?
- 4) Har du noen gang opplevd å ikke gjøre en god jobb i møte med ungdommene? Hva har eventuelt ført til denne følelsen? Hvordan har dette påvirket deg som fagperson (eller privatperson)?
- 5) Kan du komme på en hendelse der du opplevde å mestre situasjonen du var i med en ungdom svært godt, der du opplevde mestringsfølelse? Kan du komme på en opplevelse som ikke bar preg av mestringsfølelse hos deg? Hva tror du er årsaken til din mestring eller mangel på mestring i disse situasjonene?
- 6) Kan du fortelle meg litt om hvordan du bidrar faglig og sosialt i miljøet for at ungdommene får oppleve trygg og god tilknytning og omsorg?

(Dere som jobber medlever-turnus jobber naturligvis tett på hverandre.) Jeg vil gjerne at vi snakker litt om hvordan kollegaer og kollegial støtte påvirker deg som fagperson og det arbeidet du gjør inn mot ungdommene.

- 7) Kan du fortelle meg litt om relasjonen du har til dine kollegaer og ledelsen i din organisasjon? Hvordan opplever du at disse relasjonene påvirker din evne til å kunne gjøre en god jobb i møte med ungdommen, slik du ser det?
- 8) Kan du fortelle meg litt om hvordan du opplever faglig støtte på din arbeidsplass?

- 9) Hvor henter du støtte når du står overfor vanskelige valg eller vurderinger i jobben? Har dere for eksempel tilgang på intern eller ekstern veiledning? Opplever du å få personlig eller faglig oppfølging?
- 10) Kan du fortelle litt om personaltetthet når du er på jobb? Er det noe som er utfordrende?
- 11) Opplever du stress på jobb? Hvordan håndteres dette?

(Som vi har snakket om jobber dere tett på både kollegaer og ungdommene som bor i institusjonen.) Noen mennesker blir gjerne påvirket personlig i større eller mindre grad av å gå inn i relasjoner med ungdommene (disse relasjonene.) I den forbindelse har jeg noen spørsmål som omhandler personlig påvirkning slik det oppleves for deg.

- 12) Har du opplevd vanskelige situasjoner med ungdommer som påvirker deg personlig? Kan du beskrive en slik situasjon? Hvordan oppleves det for deg å stå i en slik situasjon?
- 13) Opplever du å måtte begrense din egen personlighet eller interesser i møte med ungdommene? På hvilke måter? Er dette utfordrende eller uproblematisk?
- 14) Du jobber i en institusjon der det bor ungdommer med utfordringer knyttet til rus, kriminalitet og atferd. Hvordan påvirkes du av dette? Opplever du å respondere ulikt ut fra ungdommens atferd? (for eksempel om ungdommen er sint, glad, trist, redd, deprimert, truende). Er det noen problemområder som påvirker deg mer enn andre?
- 15) Har du personlig opplevd å føle deg utrygg når du er på jobb? Kan du fortelle litt om grunnen til dette?
- 16) Har du opplevd traumer knyttet til jobb som du har med deg videre i bagasjen? Hvordan påvirker dette deg når du er på jobb? Hvordan påvirker dette deg når du kommer hjem og har fri?
- 17) Har du noen gang gjort noe i jobben din som strider mot egne verdier og prinsipper? (f.eks å dele mer av privatlivet enn du kunne tenke deg eller være med i holdesituasjoner). Hvordan opplevdes dette? Er det noe som preger deg faglig eller personlig?

Avsluttende spørsmål og avrundning av intervju

Avslutningsvis ønsker jeg å høre med deg om du har noen opplevelser eller erfaringer knyttet til jobben din som du mener er viktig å belyse, men som ikke har fremkommet av intervjuet. Er det noe som påvirker deg enten faglig eller personlig som vi ikke har vært innom?

Tusen takk for din deltakelse i dette intervjuet. Ikke nøl med å gi meg tilbakemeldinger på e-post om det er noe du ønsker å kommentere knyttet til intervjuet.

